

RUNEBERG, NINO

**Alkemi, planetmystik och symboler. : 1 :
Om forntida och medeltida alkemi och
planetmystik**

Stockholm
1910

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

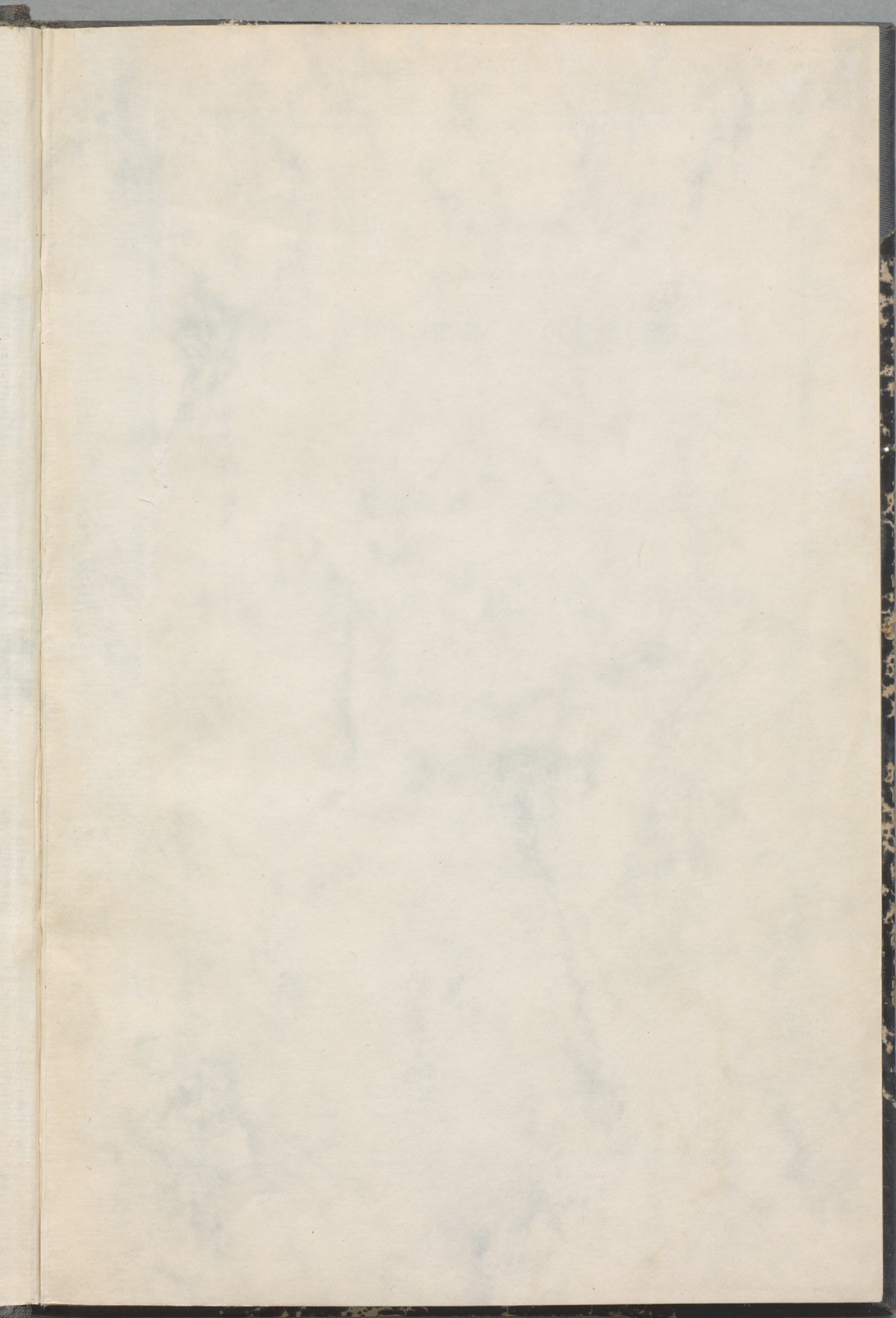
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

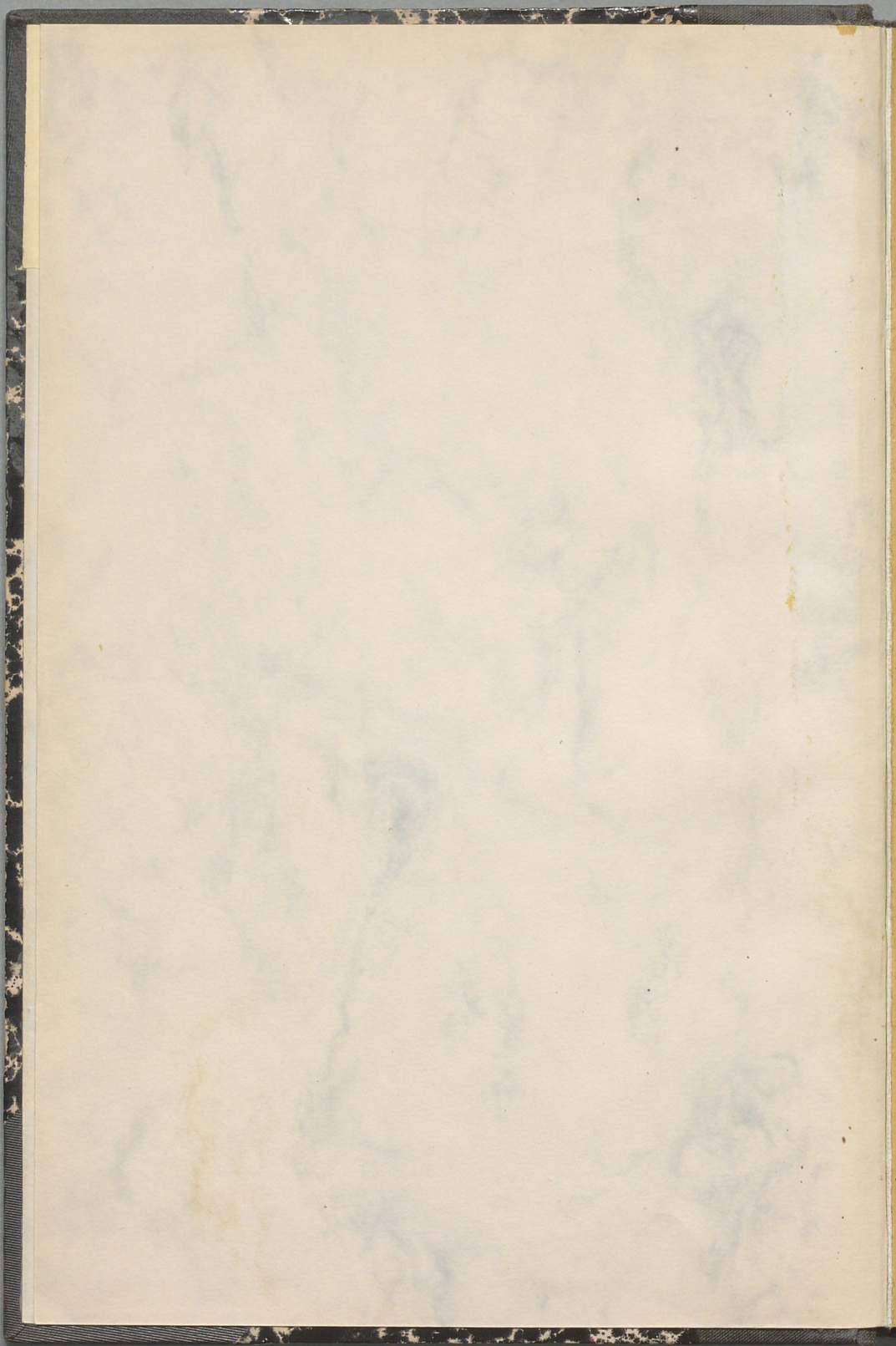
- <http://search.books2ebooks.eu/>

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Teosofi

Nino Runeberg

(Alceste)

Alkemi, Planetmystik och Symboler

I

Om forntida och medeltida

Alkemi och Planetmystik

Med en bilaga:

Scipios dröm

(Somnium Scipionis)

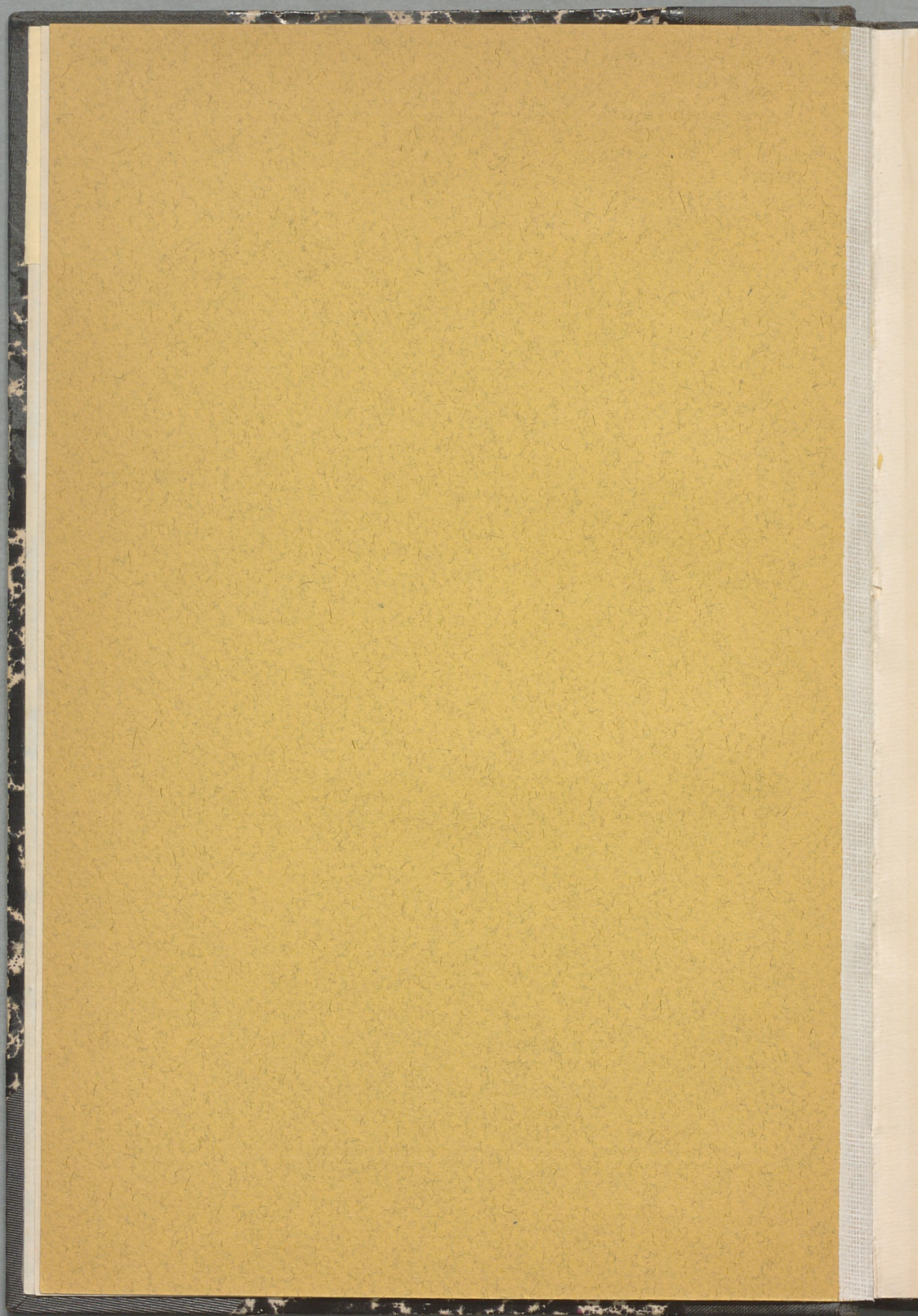
Enligt Cicero, de re Publica Lib. VI

Svenska Teosofiska Bokförlaget
Stockholm

1910

Pris 75 öre

NINO RUNEBERG

(ALCESTE)

ALKEMI, PLANETMYSTIK OCH SYMBOLER

I

OM FORNTIDA OCH MEDELTIDA

ALKEMI OCH PLANETMYSTIK

MED EN BILAGA:

SCIPIOS DRÖM

(SOMNIUM SCIPIONIS)

ENLIGT CICERO, DE RE PUBLICA LIB. VI

SVENSKA TEOSOFISKA BOKFÖRLAGET
STOCKHOLM

OM FÖRSTÄDRA OCH MEDSTÄDRA
ALKEMI OCH PLAKETMYSTIK
SCIPIOS DRÖM
ENKELT CIBERO, DE RE PUBLICA LIB. VI

NORRTELJE 1910.
NORRTELJE TIDNINGENS BORTRYCKERI A.-B.

DET är en alltför vanlig åsikt i våra dagar, att mänskligheten först helt nyligen kommit till sina sinnen, samt att föregående tidsåldrar levat i ett nästan fullständigt andligt mörker, vilket just nu plötsligt tagit slut. De symboler, trosartiklar m. m. d., som av våra föregångare här på jorden ansetts för det heligaste av allt heligt, äro då utan vidare att betrakta såsom värdelöst skräp, vilket skyndsamt bör undanskaffas och anförtros i historiska muséers och statsarkivers säkra vård, på det att de icke må frambesvärja ännu flera autodafeer, ännu mera vidskepelse och intolerans, än de redan hunnit åstadkomma. Ty, — därom äro dessa modärna åsikters förfäktare ense, — våra förfäder voro i det närmaste att likställa med barn, då de av prästlist och trollkarlskoj läto förmå sig att tro på tillvaron av "mystiska krafter" och "värkningar" hos vissa tecken eller föremål; — men vi veta nu bättre och kunna alltså ej längre låta lura oss, även om vi vilja.

Mot ett dylikt betraktelsesätt synas mig dock flera berättigade inkast kunna göras.

Vi kunna för det första finna blott en ringa grad av sannolikhet i antagandet, att så många av världens yppersta snillen skulle blivit så fullkomligt förda bakom ljuset av alldeles grova och påtagliga charlatanerier, att de på dessa charlatanerier byggt hela sin livsåskådning, så framt ej bakom de förgängliga former, vilka så mångenstädes urartat, likväl dolt sig någonting ursprungligen sannt och äkta. Men dessutom ega vi för dessa fornlämningars värde ett annat argument, vilket synes mig nästan fullkomligt avgörande. Om vi nämligen besinna, huru länge människosläktet enligt den nyare vetenskapen funnits på vår jord; — om vi hålla i minnet, att vårt species antagligen existerat i miljontals år; — om vi därjämte

upplysas om, att den egyptiska, den babyloniska och den indiska civilisationen enligt de nyaste upptäckterna faktiskt utgått från en gemensam brännpunkt och leda sina anor tillbaka till en tid, som troligen bör beräknas i tiotusentals år, — då säger det sig självt, att det är föga sannolikt, att tidpunkten för en fullkomlig och plötslig "omvärdering av alla värden" skulle ha råkat inträffa just under de sista årtiondena, eller ens för tre à fyrahundra år sedan. Tanken på vårt släktes och vår kulturs ålder synes mig böra inge oss en hälsosam blygsamhet i våra domar.

Därför, om vi under våra forskningar stöta på läror, som under en avsevärd del av denna väldiga tid hava tjänt människorna till uppbyggelse och tröst, förefaller det mig som om vi kunde göra bättre än att prisge dem åt hånet och löjet. Vi måste samvetsgrannt och grundligt undersöka dessa lärors berättigande; — vi kunna och böra syna dem från vår moderna ståndpunkt, förkasta vad som förefaller oss falskt och betvivla vad som tyckes oss obevisligt; — men att smäda och gyckla är ej detsamma som att kritisera; och användandet av dylika vapen är aldrig berättigat mot en motståndare, som ej bevisligen försvarar någonting förvänt eller orätt. — Bättre än ett sådant tillvägagående synes det mig vara att tillse om ej dessa symboler, vilka under årtusenden styrkt och väglett människosläktets heroer, dock innehålla ett sanningskorn, av vilket även vi kunde draga nytta. En annan sak är, att vi naturligtvis på samma gång böra bibehålla vår andliga frihet och tillse, att vi icke själva fjättras av de magiska tecken vi begagna för att uppbesvärja förgångna tidsåldrars visdomsande.

Angående speciellt symbolernas uppkomst, må följande anmärkningar tjäna att visa, att de ej voro blotta misstag eller dumheter.

Under medeltiden och även under forntiden drabbades envar, som egde kunskap om den verkliga esoteriska läran, av den härskande prästkastens eller kyrkans förföljelse; — vanligen hade han blott att välja mellan landsflykt eller fängelse, tortyr och död. För att kunna meddela den verkliga esote-

rismen, måste dessa adepter alltså nödtvunget dölja sin undervisning under ett för densamma skenbart främmande hölje. Härtill tjänade då allegorin eller symbolen, varvid lärjungen, för att rätt uppfatta innehållet i vad han fick höra, ideligen måste hålla i minnet det bekanta axiomat om analogierna: såsom ovan, så nedan.*) Sålunda blevo t. ex. för vissa adepter alkemi och astrologi skyddande förklädnader för moralfilosofi och religion. Detta tillgick sålunda, att en viss metall eller en viss planet gjordes till representant för en egenskap, drift eller förmåga, med vilken den ansågs "analog", varefter denna förmågas utveckling hos människan skildrades genom en allegorisk beskrivning av planetens vandring på himlavalvet eller metallens förvandling i laboratoriets smältugn.

Den rättvisa vedergällning, som aldrig uteblir, har även i föreliggande fall drabbat människosläktet med välförtjänt hårdhet. Vi människor hava under förflutna århundraden tvungit sanningens förkunnare att dölja densamma bakom ofta löjligen symboler, — utom då vi genom tortyr sökt avtvinga dem den grövre, materiella delen av deras kunskaper, för att därav draga fördel för oss själva. Nu skörda vi frukterna härav. Sanningen i flera filosofiska frågor, — troligen även i många naturvetenskapliga, — finnes ofta inom nog så nära räckhåll i våra föregångares arbeten; men våra vetenskapsmän försmå den på grund av dess löjeväckande yttre omklädnad; och mången som dock borde veta bättre, förspiller ofta nog tiden med att stirra på de fasligt intressanta och hemlighetsfulla krumelurer och symboler, varav denna rent yttre omklädnad består. Ty mångenstädes har denna symbolik numera urartat till en ren "lustvandring i det absurda", såsom Mommsen kallat motsvarande företeelse hos Romare och Etrusker. Symbolerna, som vi tvungit forna tiders adepter att använda, hava nu hämnats genom att på detta sätt bliva vidskepelsens i stället för vishetens verktyg; och det är som skulle forskaren höra flydda

*) Denna sats var ett arv från Egyptens och Babyloniens uråldriga kultur; den återfinnes i Hermes Trismegistos' »Tabula smaragdina».

tidens ande fråga: "Är straffets mått ej redan rågat? När skall väl denna dårskaps sista timme slå?"

Det tillhör var och en, i den mån han inträngt i den verkliga symbolikens väsen, att söka göra slut på ofoget; och detta är även ändamålet med närvarande uppsats. De korta anmärkningar om symbolik, som jag här ämnar framställa, göra likväl intet anspråk på fullständighet. De äro blott avsedda att visa vilket nytt och överraskande ljus, vilken stegrad och förädlad njutning denna uråldriga och vördnadsvärda kunskap kan skänka även den, som blott helt flyktigt sökt göra sig bekant med dess allra enklaste principer. Någon vidlyftig bibliografi kan jag ej håller prestera. Mycket av vad jag kommer att säga är baserat på rent personlig intuition; och denna anses ju i vår tid för någonting synnerligen osäkert. Må alltså ingen av denna uppsats fordra den boksynthet, som ofta anses för sanningens nödvändiga dokumentering, ej håller vänta sig djupa teosofiska inblickar i en kunskap, som i sin renaste, högsta och bästa form gått förlorad, och som kan återbördas åt mänskligheten blott i den mån vi luttra och rena vårt inre liv. Vad vi främst skola söka, är sålunda vishet, ej vetenskap. Och det är ej vetenskapsmannen, utan människan jag har för avsikt att gagna med närvarande undersökning.

De symboler jag kommer att behandla äro troligen kända för en stor del av mina läsare. Det viktiga för oss är att tillse att de hos oss väcka tankar, motsvarande de anspråk på vördnad och andakt, vartill redan deras ålder berättigar dem. Må vi alltså ej nöja oss med ordkram eller mystiskt känslösvall, utan ärligt och viljekraftigt söka sanningen, andemeningen som döljer sig bakom varje tecken, och sedan kontrollera, i vad mån den bekräftats av för oss välkända förhållanden i de olika folkens historia och mytologi. Ty det gäller för vishetssökaren att ej nöja sig med självbedrägeri eller humbug.

Gå vi till vår undersökning i den anda jag nu förutsatt, så kunna vi dock å andra sidan svårligen undgå att därav draga en bestående nytta för vår inre människa, även om vi i några historiska detaljer skulle begå ett eller annat misstag.

Är det ej en bifråga, huru en myt ursprungligen uppstått, blott en värkligen andlig betydelse småningom inrymts i och tagit gestalt inom den ursprungliga folksagan? Vad bekymrar det den, som i korset ser en symbol för de högsta livshemligheterna, — för sitt eget mikrokosmos' väsen, — om detta kors ursprungligen härstammar från en vildes kludd eller hållristningar? — Må det anses för vår plikt att konstatera varje misstag som egt rum, varje missförstånd som begåtts; — men må det tillåtas oss att vid misstagets konstaterande icke utsträcka vårt gyckel även till de upphöjda tankar och gärningar, som blivit dess goda frukter!

Vi kunna börja vårt korta strövtåg i alkemins mystik med att ett ögonblick lyssna till den nyare alkemiens fader, Paracelsus.

Paracelsus lärde, att alla ting kunna ledas tillbaka till de fyra aristoteliska elementerna, jord, vatten, luft och eld. Men detta får ej fattas så, att vad vanliga människor kalla jord, vatten, luft och eld ingår såsom beståndsdelar i tingen, utan det betyder helt enkelt, att alla företeelser äro antingen jordartade, vattenartade, luftartade eller eldartade företeelser, vilket motsvarar den moderna indelningen i fasta, flytande och gasformiga kroppar, med bifogande av elden såsom representerande den dessa kroppar drivande energin. — Men dessutom är att märka, att tingens egentliga väsen icke ligger i det materiella höljet, utan i anden. Varje ting har nämligen liv i någon form, är m. a. o. på något sätt begåvat med medvetande. Varje materiellt ting är därför en utvärtens omklädnad av ett medvetande, av en i tinget inneboende, motsvarande andlig företeelse; och att förstå den ena (t. ex. den materiella) aspekten utan den andra (den andliga) är omöjligt. Sålunda kommer tingens ande, eller såsom Paracelsus även med en från Pythagoréerna lånad term kallar den, deras Archæus, — den hos dem inneboende gudomliga skapartanken, — att bilda ett femte element, deras s. k. *quinta essentia* eller kvintessens. — Detta åskådliggjordes genom att teckna varje individuell varelses (och i synnerhet människans) symbol såsom en femuddig stjärna, ett s. k. pen-

tagram (fig. 1), med den femte spetsen, som representerade kvintessen eller själen, pekande uppåt, mot himlen; de fyra övriga spetsarna representera de fyra övriga elementerna. Dessa åter hava även var sin mystiska betydelse: elden representerar kraften, som kan bliva ett med själen, d. v. s. ställa sig i dennas — kvintessensens — tjänst, då den frigöres; därför peka även eldens frigjorda lågor uppåt, mot himlen;

Fig. 1.
Pentagrammet.

luften representerar mentalplanet, d. v. s. tankens värld, vattnet akasa eller astralplanet d. v. s. känslornas värld och jorden det fysiska eller materiella planet. — (Några av dessa symboler skola vi återfinna längre fram hos äldre magiker än Paracelsus.) — En helgjuten individualitet består nu av dessa fem element; och om något av dem felas eller skadas, blir följden ödesdiger, såsom vi kunna se av Goethes "Faust", där den femuddiga stjärnan är det tecken, som hindrar Mephistopheles att intränga, ända till den dag, då dess ena spets — ett av den harmoniska individualitetens element — av någon orsak blivit fördärvad. — Vi kunna nu även förstå varför den upp- och nedvända femuddiga stjärnan är ett tecken för den "svarta" magin; den betecknar själen — kvintessensens — riktning nedåt mot det jordiska, egoistiska och låga.

Sammalunda kunna vi ock finna den verkliga betydelsen uti Paracelsi viktiga lära om salt, svavel och kvicksilver. Dessa tre begrepp användas av Paracelsus rent symboliskt för alla ting, som förhålla sig på samma sätt som de, i synnerhet gent emot elden. — Då vi nu draga oss till minnes, vad som nyss sades, att elden symboliserar den värkande energin, och företrädesvis den gudomliga kraften, så finna vi lätt meningen i dessa symboler:

1) *Salt* består i sitt vanliga tillstånd av en mängd små kristaller, som var och en synes bilda ett helt för sig och sammanhålles såsom sådant av kristalliseringskraften. — På dessa särskilda korn (symboler av de förgängliga personligheterna) kan elden — den gudomliga kraften — invärka blott så, att den bringar dem att brista, genom att förrinta den kraft, som låter dem känna sig såsom skilda enheter. Saltet repre-

senterar sålunda den begränsande kraften, — *tamas*, individens tröghet, som hindrar honom att uppgå i det stora hela och håller honom tillbaka inom hans egen form.

2) *Svavel* såväl förstöres som förändras af elden; det blir sålunda en utmärkt symbol för *rajas*, åtrån; — det är även i besittning av en häftig åtrå (kemisk frändskap) till många olika ämnen.

3) *Kvicksilver*, som redan av en ringa mängd eld (= värme) bringas i flytande tillstånd och sedan kan återspegla alla olika föremål, är en den vackraste symbol för *sattva*, vetandet, klarheten. Kvicksilvret kan även, liksom *sattva*, vetandet eller visheten, utdraga alla ädla metaller ur varje sammansättning, där de förekomma.

Flere bland dessa delar av Paracelsi läror äro nödvändiga förutsättningar för att förstå det följande; — de äro i själva verket äldre än han, och bragtes blott på nytt i dagen av honom. Vi böra nu skrida längre tillbaka i tiden och gå att undersöka alkemins äldsta och viktigaste grundprinciper och symboler.

Vi nämnde nyss astrologin på samma gång som alkemin, samt antydde, att de till sin innersta natur voro mystiska systervetenskaper. I själva verket kunde vi knappast finna en bättre handledning vid studiet av mystiken, än dessa vetenskapers urgamla, dubbla symbolräcka. Varje teckens förekomst i tvänne olika betydelseserier ger oss nämligen här den fördelen, att dess båda betydelser ömsesidigt kontrollera varandra. Detta framgår redan tydligt ur följande tabell, vilken säkerligen är välbekant för envar, som — om än helt flyktigt — intresserat sig för dessa två grenar av ockultism.

Symbol	Planet	Metall
☉	Sol	Guld
☾	Måne	Silver
♂	Mars	Järn
☿	Mercurius	Kvicksilver
♃	Jupiter	Tenn
♀	Venus	Koppar
♄	Saturnus	Bly

De två första kolumnerna återfinnas varje år i almanackan.

Blotta tillvaron av denna tabell talar mera än volymer. Dess allmänna användning under hela medeltiden visar nämligen, att alkemister och astrologer begagnade *samma* symbol för *samma* principer och krafter hos människosjälén, samt utan vidare kunde översätta dem i varandras terminologi.

Om vi nu närmare skärskåda de olika tecknen, märka vi lätt, att de alla (utom tecknet för Mars, vilket möjligen är förvanskad) bestå av cirkelar eller halvcirkelar samt kors eller delar av kors i olika kombinationer. För att kunna förklara dem, böra vi alltså främst undersöka betydelsen av *korset* och *cirkeln*.

Vad den sistnämnda, ○ (cirkeln, kretsen eller ringen) beträffar, är dess betydelse välkänd för alla. Den är den bästa möjliga bild av det Eviga, Oändliga och Omanifesterade. I sin egenskap av det Evigas och Omanifesterades symbol har den även tillagts betydelsen av en symbol för Gud Fader, som vi snart skola se tilllämpad. — I sin egenskap av det Evigas symbol har den vidare utvecklats till en symbol av evigheten, vilket var och en som bär en förlovningsring vet (eller borde veta). — I sin egenskap av det Omanifesterades symbol har den även antagit betydelsen av det tomma Intet, och sålunda bl. a. gett upphov åt siffran 0.

Det viktiga för oss är emellertid f. n. att fasthålla cirkelns betydelse av det Eviga Omanifesterade, — den för oss oförnimbara Guddomen, Gud Fader. Med ledning härav kunna vi redan förstå ett av tecknen i den nyssanförda tabellen, nämligen *solens* tecken ⊙. Blott en sekunds eftertanke fordras för att ihågkomma, vad Solen symboliserar i mystiken: den står överallt för det gnostiska Kristusbegreppet, d. v. s. Logos, Guds Ord i Johannesevangeliets begynnelsevärser. Kristus representeras ju ideligen även inom vår kyrka av solen (jag påminner blott om psalmen: "Ljus, av ljus, o morgonstjärna, Kriste,

sanna sol och dag!“ o. s. v.) — Även alkemistiska uttrycks-sätt kvarstå i våra psalmböcker och i annan poesi: livets eller smärtans eld, som luttrar själens guld (☉), är t. ex. en ofta förekommande dylik allegori. — Nu vill jag påpeka, att i den teosofiska symboliken tecknet ☉ betyder “det Första manifesterade“, — vilket visar, att vi vid tydningen av denna symbol styrt rätt kurs. Låtom oss nämligen påminna oss, vad Johannesevangeliets redan återopade begynnelsevärser förkunna om Logos: “I begynnelsen var Ordet (Logos) och Ordet var när Gudi, och Ordet var Gud... Genom detsamma äro alla ting vordna; och det förutan är intet vordet, det vordet är“. Utan vidare är det tydligt för varje teosof, att detta är den klaraste möjliga beskrivning på “Guds första Logos“ (d. v. s. första skapar-“ord“ eller skapartanke) — det Första Manifesterade, d. v. s. just vad som i teosofin betecknas med symbolen ☉. — “Metallernas“ (= själsegenskapernas) förvandling till “guld“ (= ☉) är alltså liktydig med människans uppgående i den mystiske Kristus, i Mästaren, i Logos; — i Skapartanken inom oss.

Samma betydelse har Solen ☉ även i den bekanta astrologiska läran som återfinnes hos Dante o. a., att vid Skapelsens begynnelse alla planeter stodo i konjunktion med Solen; d. v. s. alla själsegenskaper voro i begynnelsen förenade med Kristusprincipen inom oss: “genom den äro alla ting vordna“.

Med ledning av det föregående kunna vi numera även rätt förstå bl. a. alkemins sats, att alla oädla metaller kunna och böra förvandlas till guld. Översatt på exoteriskt språk, betyder detta främst av allt, att alla våra oädlare drifter och själsegenskaper böra — ej förstöras och förintas — utan förädlas och luttras, tills de bliva värdiga att ingå såsom delar i det högsta inom oss. — I de visserligen mycket få brottstycken av verkliga alkemistiska och astrologiska skrifter jag sett, är detta så tydligt symbolernas sanna innebörd, att man kunde känna sig frestad att förarga sig över hela denna ma-

skerad, om man ej besinnade, att den nödvändiggjordes av sådana tidsomständigheter, som inkquisition och kättarbål.

Detta de sanna alkemisternas värkliga Magnum Opus*) är möjligt, och denna möjlighet kan av envar konstateras. Må aspiranten till alkemisternas högre vetande för en tid av blott några få månader draga sig tillbaka i sin själs innersta, med noggrann och skoningslös samvetsgrannhet i dess hemliga laboratorium studera de "metaller" varav den består, och sedan skrida till verket, till dessa "metallers" gradvisa förädlande och luttrande; må han under denna tid av tillbakadragenhet fästa sina tankar blott vid detta Magnum Opus, — och må han jämföra sitt eget jag, sådant det ter sig efter denna alkemistiska operation, med vad det varit förut! Och må han sedan gyckla med alkemin, om han kan förneka dess resultatets värklighet, — annars ej!

Den *värkliga* alkemins huvudlära är alltså *läran om alltings enhet, varav följer möjligheten att förädla ett lägre till ett högre*. — Konsten att i ett kemiskt laboratorium framställa guld ur andra enkla grundämnen är blott ett specialfall härav, och ett fall, om vars möjlighet jag, såsom icke-fackman, varken kan eller vill yttra mig. Dock vill jag, — ehuru det måhända torde låta såsom en galenskap i våra modärna naturforskares öron, — framkasta en förmodan om denna operations framgång samt om dess beroende även av andliga faktorer. Vem har ej under sitt arbete, — detta må nu vara av vilket slag som hälst, — mångfaldiga gånger kunnat konstatera *bevekelsegrundens* och *sinnelagets* inflytande på framgången? Är det då värkligen så omöjligt, vad de äldre alkemisterna lärde, att upptäckandet av konsten att göra guld delvis beror även häruppå? — Utan att förutsätta en på förhand utstakad världsplan i *den* betydelse, som vanligtvis tillägges detta ord, måste vi väl alla (och materialisterna främst) medge tillvaron av orubbliga naturlagar på alla områden. Är det då så orimligt att antaga tillvaron av en psykisk naturlag, som skulle omöjliggöra

*) = det Stora Värket, konsten att göra guld.

alla värkligen stora vetenskapliga upptäckter (t. ex. den av metallernas förvandling) för de lågsinta, egennyttiga andar, som blott eftersträva sådana konster för deras rent materiella och pekuniära resultat, — ej för deras intellektuella eller andliga innebörd? En fullkomlig egoist, som av pur girighet skulle vilja lära sig konsten att göra guld, skulle ej ega uthållighet nog att studera hela det oerhörda kvantum transscendent kemi, som utgör den nödvändiga förutsättningen för att ens kunna göra ett försök; — bevekelsegrunden är otillräcklig. Om våra vetenskapsmän värkligen äro på väg att återupptäcka metallernas förvandling, så är detta även i viss mån, synes det mig, ett vittnesbörd om deras förmåga av idealitet och andlighet. Denna synpunkt borde aldrig glömmas av de personer, som begagna varje lägligt tillfälle att lägga i dagen ett ofta enfaldigt, alltid oberättigat förakt för naturvetenskapen och dess idkare. — Huru forna dagars icke invigda dilettanter i alkemi läto ömkligen lura sig av sin girighet till att lyssna på charlataners och skojares prat om "projektionspulvret" och "de vises sten", som förvandlade allt till guld, därom kunna vi bl. a. i fader Holbergs komedi om "det Arabiske Pulver" få de nöjsammaste upplysningar; — men detta bevisar ej, att "de vises sten" eller "projektionspulvret" icke existerar. Det hela är i värkligheten en allegori av samma art, som Frälsarens liknelse om himmelriket (= det gudomliga inom oss), vilket "liknas vid en surdeg, som en kvinna tog och blandade i en annan deg, tilldess det allt vart surt".

Vi hava hittills rört oss endast inom den efterkristna världens tydningar och användningar av sol- och guld-symbolen; — men vi böra ej glömma, att denna symbol, liksom hela metall- och planetsymboliken, även är förkristen och återfinnes redan i Egypten och Babylonien. — Såsom ett exempel bland många på forntidens alkemistiska allegori, skall jag citera ett stycke ur Platons dialog "om Staten" (III:dje boken, sid. 169 i Dal-sjöns svenska övers.)

Sedan Platon lätit Sokrates i denna dialog redogöra för

sitt idealsamhälles statsskick samt för sättet att utvälja de lämpligaste medlemmarne av varje samhällsklass, skrå eller yrke, lägger han i hans mun en fönikisk saga, som för medborgarne i den nya staten bör klargöra deras plikter*).

”I ären — skola vi, berättande vår saga, säga till dem — alla, som befinnen eder i staten, bröder. Men den skapande guden blandade upp dem av eder, som ären danade till att styra, vid edert frambringande med guld, varför desse även äro de mest värderade; desses medhjälpare åter med silver, men jordbrukare och övriga arbetare med järn och koppar. Emedan I nu alla ären besläktade med varandra, skolen I väl i allmänhet frambringa med eder själva lika beskaffade avkomlingar; likväl torde det stundom hända att av en guldhaltig alstrades en silverhaltig och av en silverhaltig en guldhaltig avföda, och så växelvis även med de övriga. De styrande hava nu i synnerhet och i första rummet fått den befallning av guden, att de mer än åt något annat skola egna den trognaste värd och den uppmärksamaste vaksamhet åt sina söner, och undersöka vilka av dess ämnen som äro nedlagda i deras själ; och om någon avkomma av dem själva kommer till världen koppar- eller järnhaltig, alldeles icke hysa något medlidande med denne, utan anvisa honom den plats, som passar för hans naturanlag, och driva honom till arbetarne; men om någon av denna klass åter framfödes guld- eller silverhaltig, hedra honom och upphöja honom i ena fallet till styrande och i det andra till medhjälpare, liksom om en gudauppenbarelse hotade staten med undergång då, när kopparen eller järnet förde styrelsen och uppsikten däröver.“

Celsus, en platoniker från en något senare tid, skall

*) Intressant vore att veta, om denna »fönikiska» saga ej i själva verket varit en egyptisk mysteriemyt, vilken Platon, själv initierad, varit förbjuden att omtala i dess ursprungliga form, och vars fönikiska variant han därför använder. Hans Sokrates gör många svårigheter, innan han låter förmå sig att meddela sin »saga». — Denna skulle i så fall ha vandrat samma väg som många andra egyptiska myter, som bokstavs-skriften m. m.

förse oss med ett forntida exempel på en motsvarande astrologisk liknelse*).

“Förståndet, säger han, uppfattar begreppets värld, ögat seendets värld. Liksom nu solen ibland synliga ting varken är ögat självt eller seendet, utan är det som gör, att ögat ser, att synsinnet framträder, att de synliga tingen kunna ses, att alla förnimbara ting äro till, och att hon själv kan ses, sålunda förorsakar ock i begreppets värld Den, som själv varken är förståndet eller förmågan att uppfatta eller visheten, att förståndet förstår, att uppfattningsförmågan uppfattar, att visheten framträder, att alla ting i begreppets värld, att själva sanningen, att tingens verkliga väsen äro till; och Han själv, som är vida högre än allt detta, kan uppfattas blott på ett outsägligt sätt.“

Vi kunna nu skrida till undersökning av den andra beståndsdelen i planetsymbolerna, nämligen *korset*. Jag behöver knappast påpeka, att den betydelse, vi nu vanligtvis fästa vid denna symbol, icke kan vara förkristen, enär vi ju numera vant oss att i densamma se ett åminnelsetecken av Kristi korsfästelse. Korset är överallt, utom hos de kristna, *människans* symbol. — Huru det fått denna betydelse är mer än jag kan förklara, om ej min lösa gissning är riktig, nämligen att korset från början helt enkelt varit en långt gången stilisering och förenkling av sättet att teckna en människa med utbredda armar. Detta skulle även förklara, huru det fått en av sina vanligaste användningar, ehuru denna i så fall knappast överallt uppfattas enligt sin ursprungliga tankegång: såsom bilden av en människa utgör det ett slags självporträtt, vilket, såsom symbol för tecknarens eget jag, anses tillfyllestgörande i stället för en namnteckning. Bomärket är vanligen ett kors av en

*) Celsus citeras av kyrkofadern Origenes. — Ett motsvarande ställe hos Platon själv, men mindre tydligt, finnes i Staten, 6:te boken. Platon symboliserar här det Gudas Skapande Idé under Solens bild; möjligen undviker han att direkt säga ut, att han menar den högsta Guden, för att ej komma i kollision med den gängse religiösa åskådningen om solguden och sålunda ådraga sig Sokrates' öde.

eller annan typ, försett med något attribut eller annat tillägg, vilket är behöfligt på grund av den föga slående likheten hos självporträttet, för att man må kunna avgöra, om *vilken* människa det är fråga.

Detta är, om jag ej misstager mig, korsets ursprungligaste betydelse och användning. Emellertid förekomma kors av flera andra slag, av vilka några här måste nämnas och förklaras.

Att börja med böra vi då omförmäla, att genom teckningskonstens framsteg korsets ursprungliga egenskap av "teckning efter naturen" alltmera råkade i glömska. Visserligen ihågkom man ännu, att det *symboliserade* en människa; men man glömde, att det varit en *teckning* av en sådan; slutligen gick det så långt, att man började undra, varför just detta tecken snarare än något annat användes i denna betydelse. Då uppfann man såsom vanligt en förklaring av mera filosofisk art än den ursprungliga. Denna djupare tolkning vill jag referera med F. Hartmanns ord:

"Vad den esoteriska betydelsen beträffar, har korset utgjort en helig symbol antagligen tusentals år före den kristna tideräkningen. Man anträffar det i de forntida grottemplen uti Indien och Egypten uthugget i sten långt innan kristendomen var känd. Det filosofiska korset representerar bl. a. materiens och andens principer, korsande varandra och bildande de fyra armar, vilka, inskrivna i kvadraten*), utgöra grundvalen för ockultisternas kunskap. Den horisontala linjen representerar den animala principen, ty djurens huvuden äro böjda mot jorden. Människan är den enda varelse på jordklotet, som står upprätt; hon hålles upprätt av den gudomliga principen, och därför är den lodräta linjen symbolen av hennes gudomlighet".

Såsom ett exempel på denna korsets förkristna betydelse må vi anföra följande utdrag ur Stoll's "Fornromerska Bilder", — ett arbete, som användes vid vårt universitet som handbok i romerska antikviteter (p. 182—183):

*) Kvadraten är som bekant en symbol för den Lägre Fyrfalden, — det förgängliga inom människan.

“Då en överhetsperson ville företaga ett *auspicium*, steg han upp efter midnatt och gick med auguren, som bar en obestämd lykta, till det för iakttagelsen bestämda stället. Sedan auguren här intagit sin plats och åkallat gudarna om gynsamma tecken, indelade han den för honom synliga delen av himmelen i fyra fält, i det han, vändande ansiktet mot söder, med sin krokstav uppdrog en linie från norr till söder (*cardo*) och sedan ytterligare från öster till väster en linie (*decumanus*), vilken i rät vinkel skar *cardo**). I de båda liniernas skärningspunkt stod auguren själv. Kring denna punkt måste därefter uppdragas en liten kvadrat, hvilkens sidor löpte parallellt med *cardo* och *decumanus*. Kvadraten, såväl som hela det för iakttagelsen indelade partiet av himmelen, kallades *templum*, ett ord, som, härlett av ett i grekiskan befintligt stamord *temno* betyder ett avskilt, begränsat rum. I medelpunkten av det med vissa formaliteter invigda *templum* utsåg auguren plats för sitt tält, *tabernaculum*, som uppfördes av pålar, spjut och tygstycken eller bräder. Även detta kallades *templum* och fick blott hava en ingång, enligt regeln mot söder; ty bruken vid augurierna voro icke alltid desamma. I själva ingången satte sig auguren för att göra sina iakttagelser och avvika de bestämda tecken, han anropat gudarna om. Under iakttagelsen måste naturen vara i fullkomligt lugn, himmelen klar och luften stilla; varje buller, såsom stolens knarrande, en rättas gnagande, ett föremåls nedfallande, varje obekant ljud och andra ominösa omständigheter ansågos störa auguriet. Därföre var även augurens stol gjord av ett enda trästycke, och han inhöljde sitt huvud för att icke höra något störande ljud; emellertid berodde det även blott på honom själv, huruvida han ville märka och fästa något avseende vid sådana störande förhållanden eller icke, en omständighet som gav anledning till många missbruk.“

Ehuru dessa bruk tydligen — liksom all övrig ockultism — hos romarne urartat till ren bokstavskunskap, kunna vi klart urskilja, huru här ursprungligen förelegat en symbolisk skildring av en rätt meditation. Auguren, siaren, skulle taga sin plats i

*) De två linjerna bilda sålunda ett kors.

korsets medelpunkt, d. v. s. i sitt eget inre, där ande och materie mötas och bliva till ett. Han skulle hölja sitt huvud för att ej störas av yttervärldens växlande företeelser; men om någon sådan likväl timade i hans närhet, berodde det blott på honom själv, om han ville skänka den sin uppmärksamhet eller ej: det stod honom fritt att vända blicken inåt och bortse från allt annat. Iakttog han alla givna föreskrifter, då blev hans Lägre Fyrfald, d. v. s. hans förgängliga del, ett templum, ett åt gudarna helgat, avskilt område, inom vilket hans ande ständigt kunde iakttaga de av dem skickade tecknen. — Under meditationen borde naturen — d. v. s. kroppen — vara stadd i fullkomligt lugn, och luften, — såsom vi sett, en symbol för tankevärksamheten, — stilla; — siaren bör med andra ord förhålla sig fullkomligt passiv på de lägre planen. Att himmelen skulle vara klar, är slutligen en symbol som tyder sig själv.

Sedan vi genom detta exempel åskådliggjort betydelsen av korsets olika delar, kunna vi finna nyckeln till flera av de olika former, som man gett åt denna symbol inom olika korporationer, och bland annat, om jag ej misstager mig, inom frimureriet. — Om vi tänka oss den horisontala linjen såsom ett tecken för materien och den vertikala såsom andens sinnebild, blir det ganska självfallet, vilken betydelse vi böra fästa vid symbolen $\perp$. Detta är materien — den horisontala linjen — vilken av anden upplyfts så att den icke längre är något lågt, utan har nått andens höjder och blivit upplyft av denna. Detta är hvad som i evangelierna kallas "Människosönens upphøjelse", och motsvaras även i Gamla Testamentet av kopparormens upphøjelse i öknen. Ormen står här, såsom även annars ofta, för de lägre principerna, i synnerhet de astrala, vilka av anden böra lyftas och höjas.* — Vi åter-

*) I förbigående sagt skulle jag mycket misstaga mig, om icke samma mening inneläge även i den helleniska myten om Herakles bärande stjärnhimmelen på sina skuldror. Herakles är, såsom alla veta, en mystisk solgud; d. v. s. en symbol för anden, det gudomliga inom människan; och stjärnhimmelen är här en symbol för det fysiska kosmos. Och det heter, att Herakles (anden) en tid måste bära på sina skuldror

finna denna symbol tillämpad även i konstruktioner på det fysiska planet. Varje T-järn, varje pelare som uppehåller en tvärbjälke, varje mast som uppbär en rå eller en bom, är för symbolforskaren ett tecken på samma förhållande. — Man jämföre härmed, vad de äldste kyrkofäderne säga om korset och dess förekomst överallt i världen.

Återvända vi nu till ringsymbolen och bringa vi den i förbindelse med korssymbolen i dess olika variationer, så få vi klaven, icke blott till planetsymbolerna, utan till flera andra kombinationer, som vid olika tider av mänsklighetens historia spelat en stor roll. Att i detalj genomgå dem alla vore ett alltför vidlyftigt arbete; men vi böra dock granska några av dem, för att se, huru sådana tecken böra tydas.

Vi kunna t. ex. välja symbolen ♄. Den betecknar, såsom vi nyss sågo, Saturnus. — Saturnus är en översättning av det grekiska Chronos; han är *tidens* gud, i motsats till evighetens. Planeten Saturnus helgades åt denne gud, emedan den dåför-tiden var den *yttersta*. Om vi tänka oss själarna svävande omkring i skötet av den eviga fixstjärnehimlen, — Gud Faderns symbol*), — så skola de, ifall de råka inom Saturnus-Chronos-tidsgudens attraktionssfär, skiljas ifrån det eviga och drivas in i vårt planetsystems timliga värld. Därför är ringen — evighetens symbol — i detta planettecken framställd såsom brusten, och korset — den förgängliga individualiteten — har upprest sig själv högre än den brustna gudombilden inom oss. — Detta är själstillståndet hos en människa som ställt sig i Tidsgudens härskarors led**). — Samma tecken säges även framställa den

hela detta världsallts tyngd, med all dess sorg och smärta, innan han kan vinna Atlas' döttrars gyllene frukter:

»Ich unglücksel'ger Atlas! — eine Welt,
Die ganze Welt der Schmerzen, muss ich tragen:
Ich trage unerträgliches, und bersten
Will mir das Herz im Leibe.»

(Heine).

*) Jämför bilagan, (*Scipios dröm* av Cicero), kap. IV.

**) »Förakten Tidens gud, tillbedjen Evighetens!»

(Rydberg, *Prometheus och Ahasverus.*)

lie eller skära med vilken Tidsguden (Chronos) berövade sin fader, Himmelens gud (Uranos), hans fruktsamhet, samt med vilken han avmäjar och skördar allt, som finnes inom hans — Tidens — område. — Vi böra tillägga, att Saturnus-Chronos såsom planetgud motsvar fönikiernas Moloch.

Hurudant är då tillståndet på jorden? Ack, jordelivet har även sin symbol, ♂, vilken, eftersom den är förkristen, ingalunda betyder att "jorden är kristen", såsom man stundom får höra den tolkas; det vore väl förresten även i våra dagar ett något djärvt påstående. — Som vi se, ställes korset — den förgängliga individualiteten — även här högre än det eviga; men ringen (det eviga) har åter slutit sig samman. Hos de flesta jordiska människor finnes något evigt, men evighetslivet inom dem förblir underordnat det timpliga.

Skall en förändring härutinnan ske, måste vi *omvända* oss, — ställa det eviga inom oss högre än oss själva; symbolen härför är vår systerplanet Venus' tecken ♀. Detta är en av mänsklighetens heligaste och vördnadsvärdaste symboler, Isisnyckeln eller invigningsnyckeln; — planeten Venus' namn är nämligen en (dålig) översättning av gudinna Isis'. Hennes tecken har ofta använts såsom *fruktbarhetens* symbol. Skälet härtill är, att det hos Egyptierna bl. a. utgjorde formen för den nyckel, hvilken tjänade att öppna Nilens slussar; — då Nilvattnet i slussarna stigit tillräckligt högt, utsläpptes det, såsom bekant, över slättlandet och gödde detta med sin fruktbringande gyttja. Men Egyptierna med sin djupa religiösa och symboliska uppfattning av alla naturföreteelser, sågo häri något mera än vi. Nilens eller Nilgudens utgjutelse över slättlandet blev för dem en symbol av Skapartankens — (vårt Logos') — utflöde över världen. Därföre måste nyckeln till Nilens slussar utgöras av en symbol av nyckeln till Logos' utflöde. Och vilken är då denna nyckel? De gamle Egyptierna hade samma uppfattning härom, som alla sanna oekul-tister: *nyckeln till Skapartanken är människans* (korsets) *förening med det eviga* (cirkeln). Och det kors, som företrädesvis har privilegiet på denna förening, är det T-formiga, tau-korset,

vilket, såsom vi nyss sågo, betyder människosönens upphöjelse genom anden. — Planeten Isis-Venus, Morgenstjärnan, Lucifer*), Ljusbringaren, — har ännu i dag detta tecken; och sannernligen är människans förening med det Eviga just den sanna ljusbringaren! — Rosenkreutzarnes korsros är ett bevis för att vi här kommit till ett riktigt resultat: den har formen $\oplus$, d. v. s. korsets förening med cirkeln, och alltså samma betydelse som Isisnyckeln. Det är om denna korsros, — människans förening med det eviga, — som Andersen talar i sin myt om "Världens skönaste ros": "Aldrig dör den, som ser den rosen, den skönaste på jorden!"

Efter vinnandet av Isisnyckeln, — föreningen med det eviga inom oss, i vårt mikrokosmos, symboliserad av den lilla kretsen, — följer genom Hermes-Merkurius (Thoth hos Egyptierna), gudarnas budbärare och den hemliga ("hermetiskt" till slutna) lärans gud, föreningen med det eviga utom oss i världsalldet, i makrokosmos, — symboliserat av kretsen som evigt vidgar sig, eller parabeln. Måhända är det egentligen även samma kurva som förekommer i tecknen $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$. Därför tecknas Hermes' symbol $\ddot{\text{z}}$.

Genom denna den esoteriska lärans gud, — den inre uppenbarelsen, — uppnå vi Solen och uppgå i den. — Jag behöver ej påpeka att även astronomiskt Isis' och Thothis planeter (Venus och Merkurius) gå upp om morgonen just före solen och sedan slockna i dess strålar.

Isiskorsot tecknas stundom även såsom å fig. 2, och symboliserar då det evigas förening med "de tre världarna" inom oss, den fysiska, astrala och mentala (materiens, känslans och tankens). Detta är *evolutionens* tecken; — den lägsta av de tre världarna står längst ifrån det eviga, men skall även den så småningom höja sig upp till dess gemenskap. Den mellersta

*) I förbigående må påpekas, att det olyckssaliga omvärderandet av namnet Lucifer till ett namn på Satan beror på en medeltida missuppfattning av ett bibelställe om den fallna morgenstjärnan (Es. XIV, 12), vilket i verkligheten åsyftar konungen i Babel och ingalunda någon »fallen ärkeängel».

är redan något närmare, och de högsta av de tre tangerar cirkeln, d. v. s. sammanfaller med det Eviga i deras gemensamma beröringspunkt.

Jag misströstar om att giva en uttömmande och korrekt förklaring av denna symbol; — detta vore i själva verket liktydigt med att sitta inne med världsgåtans ockulta lösning; det följande är alltså blott en nybörjares famlande gissningar och försök att bringa reda i de varandra motsägande antydningar han lyckats samla från olika håll*).

Om vi närmare betrakta denna symbol, finna vi att den har sju spetsar; den åttonde avslutas av cirkeln, Guds symbol. — Då det numera är känt, att man i mysterierna lärde bl. a. jordens rörelse kring solen**), kunna vi finna, att de invigde kände 6 planeter: Saturnus, Jupiter, Mars, Jorden, Venus och Merkurius; med solen gör detta 7. Vi kunna t. ex. placera en planet vid varje spets börjande från vänster och gående nedåt, samt sedan återvändande uppåt då vi passerat den lägsta punkten, tills vi sluta det hela med solens tecken öfverst till höger; då få vi vidstående figur.***)

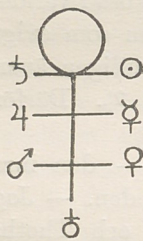

Fig. 2.

Det är tydligen om en symbol av denna art, som den antike filosofen Celsus talar i ett av de brottstycken av hans *Logos Alethes*, som blivit bevarade åt eftervärlden, därigenom att kyrkofadern Origenes citerat dem i sin skrift *mot Celsus*. — Celsus anslöt sig, enligt Origenes, till Platons åsikt att själarna, då de antingen stiga ned från himmelen till jorden, eller fara upp igen från jorden till himmelen, måste taga sin kosa genom planeterna. Det

*) Man jämföre bland andra H. P. B., *Secret Doctrine III*, p. 452 m. fl. st. med vilket nedanstående ej synes lätt att bringa i överensstämmelse.

**) Man jämföre Pythagoras' teori härom, vilken han troligen inhämtat vid sin invigning.

***) Andra grupperingar fås, om man medtager månen i st. f. jorden såsom planet; — jag överlämnar åt läsaren att med ledning av *Secret Doctrine*, anf. st., söka det rätta härvidlag.

följande vilja vi klargöra med Celsus' egna ord (citerade i Origenes' skrift "mot Celsus", lib. VI, cap. II, § 10*).

"Härav finner man, säger han, spår i persernas religion, uti guden Mithras mysterier. I dessa mysterier framställas himmelens tvänne rörelser, jag menar de stjärnors omlopp, som man kallar planeter, och deras, som man kallar fixstjärnor, samt själens färd genom dessa stjärnor, uti en sinnebild. Denna sinnebild är en hög stege**), ledande till sju portar; den åttonde porten är överst på stegen. Den första porten är av bly, den andra av tenn, den tredje av koppar, den fjärde av järn, den femte av blandad malm(!), den sjätte av silver, den sjunde av guld." Härefter anger han, att den första porten tillhör Saturnus, den andra Venus, den tredje Jupiter, den fjärde Mercurius, den femte Mars, den sjätte Månen samt den sjunde Solen.

Ehuru nu metaller och planeter i Celsus' båda listor alls icke gå i parallella ordningsföljder, såsom sig borde, är dock ingendera ordningen den rätta. Man kan möjligen förutsätta, att Celsus, såsom invigd, med flit omkastat deras ordning, för att ej meddela mysteriernas vetande åt de profana; men torde den förra listans ordning även helt enkelt kunna förklaras genom ett läsfel: antingen Celsus eller Origenes, som citerar honom, har förväxlat metallerna till höger om symbolen med dem till vänster och tvärtom. — Den senare listans ordning åter är veckodagarnas ordning omvänd. (Som bekant är varje veckodag helgad åt en planetande, enligt följande tabell, där de latinska och franska namnen på dagarna använts, såsom i detta avseende tydligare än de svenska):

*) Hela detta parti av Origenes är ytterst intressant ur kabbalistisk, astrologisk o. s. v. synpunkt.

**) Den som varit i södern, har tvevelsutan märkt, att stegarna där ofta hava formen af ett $\equiv$ icke som hos oss $\equiv$.

Planetens namn	V e c k o d a g		M e t a l l	
	latinskt namn	franskt namn	enligt Origenes —Celsus	borde vara
Saturnus.....	Saturni dies	eng. Saturday Samedi (lördag)	bly	bly
Venus.....	Veneris dies	Vendredi (fredag)	tenn	koppar
Jupiter	Jovis dies	Jeudi (torsdag)	koppar	tenn
Mercurius ..	Mercuri dies	Mercredi (onsdag)	järn	kvicksilver
Mars	Martis dies	Mardi (tisdag)	(?) blandad malm (kvicksilver?)	järn
Månen.....	Lunae dies	Lundi (måndag)	silver	silver
Solen	Solis (Domini) dies	Dimanche (söndag)	guld	guld

Anmärkning. »Blandad malm» är tydligen ingen enkel metall och står i st. f. kvicksilver, varav ingen »port» gärna kunde tänkas bestå. Ty en av kvicksilvrets motsvarigheter enligt läran om korrespondenser utgöres just av alla blandningar (jämför Rydberg, Medelt. magi, tabell II i kapitlet om Renässansens magi, sid. 80 i den upplaga, som ingår i Rydbergs samlade skrifter). Om vi sålunda sätta in kvicksilver i st. f. »blandad malm» uti Celsus' tabell, finna vi, att tenn och koppar å ena sidan samt kvicksilver och järn å den andra ömsevis bytt plats två och två. — Av detta ställe hos Celsus synes framgå, att det österländska bruket att uppkalla veckodagarna efter planeterna höll på att vinna burskap i den romerska världen redan tidigare än Rydberg antagit (jämf. Medeltidens magi, noten till sid. 87—88 i den anförda upplagan), samt att detta bruk först infördes (såsom hemligt) genom Mithraskulten, ej från Egypten såsom Dio Cassius påstår (av Rydberg citeras på annat ställe Dio Cassius lib. XLIII, cap. 26, samt E. Roth, Gesch. unserer abendländischen Philosophie. I. p. 211). — Behöver jag väl säga, att studiet av Rydbergs Medeltidens Magi är ett oeftergivligt vilkor för alla nordbor, som vilja förvärva »magiska» kunskaper? — Skälet varför varje veckodag fått sin resp. planet och ej någon annan, liksom även veckodagarnas förhållande till heptagrammet (den 7-uddiga stjärnan) och till sfärernas harmoni, skola längre fram ännu en gång i förbigående beröras.

Huru ställer sig nu kyrkofadern Origenes till denna utläggning om själarnas vandring genom planeterna? Förnekar han lärans eller symbolens riktighet? Visst icke! Han jämför tvärtom denna stege, upp- och nedför vilken andarna färdas från och till himmelen, med Jacobs stege i Genesis XXVIII, 12, 13; och om vi närmare påminna oss bibeltexten är det utan vidare klart, att vi här hava att göra med identiskt samma symbol: "Och han drömde, och si, en stege *stod på jorden*, och dess översta ända nådde upp i himmelen; och si, Guds änglar stego därpå upp och neder. Och si, *Herren stod där överst uppå*".

Vi finna genast, att jordens symbol just är den, "på vilken stegen står", och att "Herren" — symboliserad av cirkeln, i enlighet med vad vi nyss sågo, — "står där överst uppå".

Origenes reserverar sig likväl med rätta mot en exoterisk bokstavsuppfattning av denna myt, d. v. s. mot den uppfattningen, att själarna skulle flyga omkring emellan de verkliga himlakropparna i yttervärlden. Han tror sig (med orätt) spåra en sådan bokstavstro hos sin motståndare samt hos själve Platon, och yttrar: "Jag kan ej säga, om profeten härmed har velat lära oss just detsamma, som Platon trott om denna sak, eller om han ej under stegens bild velat framställa för oss något högre." — Vidare hänvisar han till Philo Alexandrinus' verk "Om drömmar", och säger, att denna bok "förtjänar att med uppmärksamhet och flit läsas av alla dem, som älska sanningen".

I Juden Philos avhandling förekommer även ganska riktigt (lib. I cap. 22—24) en uttydning av symbolen i Jacobs stege; och det är möjligt, att Origenes hänvisat till denna uttydning för att själv slippa att giva den. Ty Philo avhandlar här varken mer eller mindre än inkarnations- och reinkarnationsläran, vilken som bekant av de första kristna församlingarna betraktades såsom esoterisk. Philos utläggning av denna lära kunde vara skriven av vilken modärn teosof som helst. Även han placerar stegens fot på jorden och dess övre ände i himmelen. Några av de själar, som stiga upp och ner

för stegen, bliva lystna efter kroppar, då de komma närmare jorden; då fara de ned hit till jorden och sänka sig in i dödliga kroppar. Andra åter, vilka skiljt sig ifrån de kroppar, i vilka de uppehållit sig, stiga upp tillbaka. Av de sistnämnda hava somliga så förälskat sig i detta dödliga liv, att de efter en tid åter stiga ned för stegen och utvälja sig en ny kropp till bostad; andra äro glada att de sluppit ut ur kroppens fängelse och höja sig högt över jordens luftkrets, på det att de icke åter må frestas att nedstiga tillbaka. Men bland andarna finnas även några så rena, så kloka, skarpsinniga och visa, att de aldrig få något begär att nedstiga till jorden för att bo i en dödlig lekamen. Dessa kalla filosoferna *theoi*, d. v. s. gudar, och den Heliga Skrift *angeloi*, d. v. s. sändebud emedan de äro Guds sändebud (detta *angeloi* är det ord som återges på svenska med "änglar", — ett uttryck, med vilket mera ofog bedrivits, än jag här i en hast hinner omnämna). — Även dessa Guds sändebud stiga stundom nedför stegen, men i en helt annan avsigt än vi andra dödlige, nämligen för att förkunna för oss Guds vilja och undervisa oss i hans lag. Som man finner, motsvara dessa *angeloi* fullkomligt och ända in i varje enskildhet teosofernas mahatmas. — — Det är dock icke blott själarna själva, som stiga upp och ned för stegen; utan Guds kraft stiger även ned till dem alla, och deras tankar kunna stiga upp tillbaka upp till honom. — Asketens själ strävar att med ens fullborda uppstigandet uppför stegen; men om han avfaller, flyttar sig hans själ genast tillbaka nedåt tills den hunnit sitt vederbörliga rum. — Allt detta läses i Philos av kyrkofadern Origenes rekommenderade bok.

Fig. 3.

I förbigående torde böra påpekas, att om vi inskriva stegen i en avlång kvadrat, vi få en för oss alla sedan barndomen välkänd figur, den s. k. "morsgrytan", i vilken man hoppar efter vissa regler. Dessa regler, — symboliskt betydelsefulla även de, — äro numera av alla forskare allmänt erkända såsom ett arv ifrån den babyloniska kulturen, där de utgjorde en helig lek eller dans*). — Men icke blott såsom en barnlek fortlever denna uraldriga

*) Jmfr t. ex. Winkler, Die babylonische Kultur.

symbol i Västeuropa: av allt att döma är det just den och ingen annan, som Goethe — själv invigd i Illuminaternas symbolik — låter sin Faust finna under namnet "Makrokosmos' Tecken", då han i Nostradamus' magiska arbeten spanar efter klarhet i livet och i världen. Vid åsynen av detta tecken är det, som han utbrister:

Se, huru tingen sig till enhet väva,
allt varder liv, det ena i det andra!
— hur himmelskrafter upp och neder sväva
och räcka gyllne ämbar åt varandra!

Origenes förvånar sig — eller låtsas förvåna sig — över, att Celsus sammanställt denna symbol med musik och sång. Intet är dock naturligare, ty läran om sfärernas harmoni sammanhänger noga med hela den astrologiska läran^{*)}. Den torde hava införts till Europa af Pythagoras. Såväl dennes som hans lärjungars skrifter hava dock gått förlorade, och vi måste åtnöja oss med skildringar utarbetade av mindre kunniga händer. Jag väljer Ciceros. — I "De republica" lib. VI afslutar den värtalige romaren nämligen dialogen mellan Scipio Africanus Æmilianus samt Laelius och några andra romerske ädlingar, med en skildring av Scipio Æmilianus' initiation under

^{*)} Vi hava påträffat ett modärnt exempel av likadan brist på förståelse för denna synpunkt, som Origenes'. I sin redan citerade redogörelse för veckodagarnas namn anmärker Dio Cassius, att mellanrummet mellan de planeter, som gett namnet åt två på varandra följande dagar, alltid är baserat på den musikaliska kvarten. Detta finner Nordenmark (s. 95 i bearbetningen av Flammarions populära astronomi) »synnerligen konstruerat», men det är tvärtom alldeles självfallet. Sfärernas harmoni måste naturligtvis hos de antika folkslagen fortskrida från kvart till kvart eftersom kvarten (ej kvinten) hos dessa folk var den grundläggande harmoniska (ej, såsom hos oss, dissonerande) intervallen. — Det lättaste sättet att uträkna denna kvartföljd är just att upprita ett heptagram (en sjuuddig stjärna), vid varje spets anbringa ett planettecken i den ordning deras sfärers apparenta avstånd från jorden angiver och sedan följa heptagrammets linier; — då får man, såsom Nordenmark och Flammarion angiva, veckodagarnas namn i riktig ordning (Nordenmark, anf. st. — Flammarion. *Astronomie populaire*, livre II, chapitre 11).

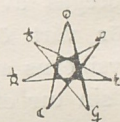

Fig. 4.

sömnen. Han samtalar i drömmen med sin döde fosterfader och namne Scipio, den förste Africanus, som inviger honom i alla universets mysterier. Vi låta i bilagan till detta föredrag Scipio Æmilianus förtälja denna sin erfarenhet med de ord, som Cicero lagt i hans mun, och hänvisa läsaren särskilt till kapitlet V. Även Platon omnämner sfärernas harmoni i slutet av sin dialog "Om Staten". — Denna lära var vida spridd under hela medeltiden, (av allt att döma berör den även det Makrokosmostecken, som Goethes Faust betraktar i sc. I)*) — och sin högsta utveckling fick den av Kepler, de Keplerska lagarnes store upptäckare. Men att inlåta oss häruppå skulle bliva för långt och mödosamt. Huvudsaken är, att vi utforska betydelsen av den symbol, som ligger i tonernas skala. Och denna symbol är, synes det mig, ganska tydlig. De sju tonerna bilda en cykel; om vi spela igenom den, t. ex. CDEFGAH, fordrar den sjunde tonen (t. ex. H. i C-dur) nödvändigt cyklens avslutande genom den åttonde, vilken upprepar den första, men en oktav högre. Sammalunda, då vi gått ett varv i världens cykliska utveckling, synes det som om vi återvänt till vår utgångspunkt, men vi hava likväl stigit ett slag i utvecklingens spiral, — en oktav i sfärernas harmoni.

Färgerna bilda en cykel av samma slag. Ehuru våra synförmöjelsér börja först då etervibrationerna uppnått det svängningstal, som betecknar solspektrums röda ände, veta vi, att denna föregås av långsammare vibrationer, (de infraröda), osynliga för vårt öga, men märkbara, mätbara och kontrollerbara för fysikerns apparater. Sedan följa spektrums sju färger**), vilka i sin tur efterföljas av de ultra-violetta strålarna; dessas vibra-

*) Jämför Faust, sc. I, forts. av det anförda stället:

Med sällhetsdoftande vingar
från himlen genom jorden skaran svingar,
harmoniskt genom alltet klingar!

**) Det gäller här liksom i ockultismen, att sjudelningen egentligen på visst sätt är godtycklig, men uråldrig och allmänt vedertagen, samt därför lämplig att bibehålla.

tionshastighet åter är för snabb för att uppfattas av vårt öga, men de kunna bl. a. fotograferas. — Nu må vi låta färgerna föreställa inkarnationsstadier i jordelivet; — om vi lyckas genomgå detta så, att vi från den lägre, röda änden uppstiga mot den högre, violetta, samt utträda på andra sidan, hava vi fullbordat en cykel. Bortom båda ändarne — början och slutet på inkarnationscykeln — är det för våra ögon mörker; men mörkret efter den senare är icke detsamma, som mörkret före den förra; tvärtom, det utgöres av ett ljus, som vibrerar ännu hastigare än det vi förnimma här på jorden, — så hastigt, att våra jordiska ögon ej kunna fatta det.

* * *

Alla dylika spekulationer äro andligen nyttiga blott för den, vars själ har en viss riktning åt detta håll.*) Vi böra ständigt minnas, att symboler äro blott symboler; de kunna leda oss på spåret, men här gäller liksom överallt, att varje mänskliga själ måste vara sin egen invigare. Ej genom att utforska några krumelurers betydelse, utan genom att omfatta denna betydelse med hela vår tillvaros innersta krafter, kunna vi verkligen finna Isisnyckeln och Jacobsstegen i vårt inre, d. v. s. uppnå medveten förening med det eviga inom oss. Må envar av oss inom sig själv — ej i yttervärlden — söka sin eviga del; detta sker bäst i det man avkläder sig allt förgängligt: rikedom, makt, ära, rykte och sin egen kropp. Må den sökande bortse från allt detta och fråga sig: "vad återstår, då detta är borta?" — Svaret finner varje ärlig, ihärdig

*) Att astrologins symbolik ej var främmande för den äldsta kristna församlingen, synes af åtskilliga ställen i denna församlings skrifter, t. ex. det följande: »Då en viss stjärnkunnig, som var närvarande, frågade Herran Jesum, om Han hade studerat stjärnkunnigheten, svarade Herren Jesus och sade honom antalet av stjärnorne och himlakropparne, samt deras trekantiga, fyrkantiga och sexkantiga aspekter, deras framåt- och bakåtgående rörelser, deras storlek och förebådande tecken, utom andra saker som människoförnuftet aldrig hade upptäckt».

Evangelium om Jesu barndom, XXI. 9—10. (Ur Nya Testamentets Apokryfa.) Jmfr noten å följande sida.

och modig sökare bäst själv, och jag garanterar att det väsentligen blir detsamma för alla. Vi behöva ej söka hjälp hos någon främmande eller avlägsen individ, korporation eller kyrka: — frälsningen, sanningen, finnes inom oss själva, och vi finna den allt lättare, allt tydligare och bättre, ju frivilligare och ju mera medvetet och kraftigt vi sträva att bliva ett med den. — Jag avstår därför gärna från den annars nog så intressanta uppgiften att systematiskt genomgå alla planeters symboler; — det är vida nyttigare för läsaren att härmed fortsätta på egen hand, än att få del av mina hypoteser. Jag vill blott i allmänhet påpeka den nytta, som även för oss nutidsmänniskor kan ligga i att söka och finna korrespondenser mellan planeterna på himlavalvet och dem i vårt inre.*) — Platon säger härom i sin Timaios:

*) För den som intresseras av slikt, kan påpekas att symbolerna för djurkretsens tolv tecken, vilka motsvara episoder i solens (den invigdes) liv, äro en lämplig fortsättning på planeträckans symboler, vilka visat oss, huru solstadiet (invigningen) skall nås. Djurkretstecknens symboler äro:

					
Väduren	Oxen	Tvillingarna	Kräftan	Lejonet	Jungfrun
					
Vägen	Skorpionen	Skytten	Stenbocken	Vattumannen	Fiskarne

Det frappanta vid dessa tecken är att de alla bestå av två delar, en övre och en nedre, eller en till höger och en till vänster, symboler av de två vägar, — den vita och den svarta magins väg, — som stå den invigde öppna. Vädurens och Tvillingarnes tecken t. ex. visa en bild av dessa två vägar — egoismens till vänster, uppoffringens till höger. Kräftans och Lejonets tecken visa vardera en individualitet (☉) på den båge, som leder uppåt, åt höger, — alltså till det goda, — medan dessutom i Kräftans tecken en annan individualitet stiger nedåt, — åt vänster. — Oxens visar en individualitet överskyggad av den Oändlige (symboliserad, liksom i Mercurius-Hermes' tecken, av en ständigt sig vidgande krets, — en parabelbåge). — Vägens tecken visar oss, hur den högre världen bör tjäna såsom en väg, en måttstock för den jordiska, betecknad av symbolens nedre linje. — Skorpionens stjärnbild är så belägen att den stinger Ormbäraren i hans häl, och han trampar på Skorpionens huvud. (Jmfr. 1:a Mos. III, 15; Mark. XVI, 18: »de skola taga uti ormar»; Luk. X, 17: »jag giver eder makt att trampa på ormar och skorpioner.») — Jag föreställer mig

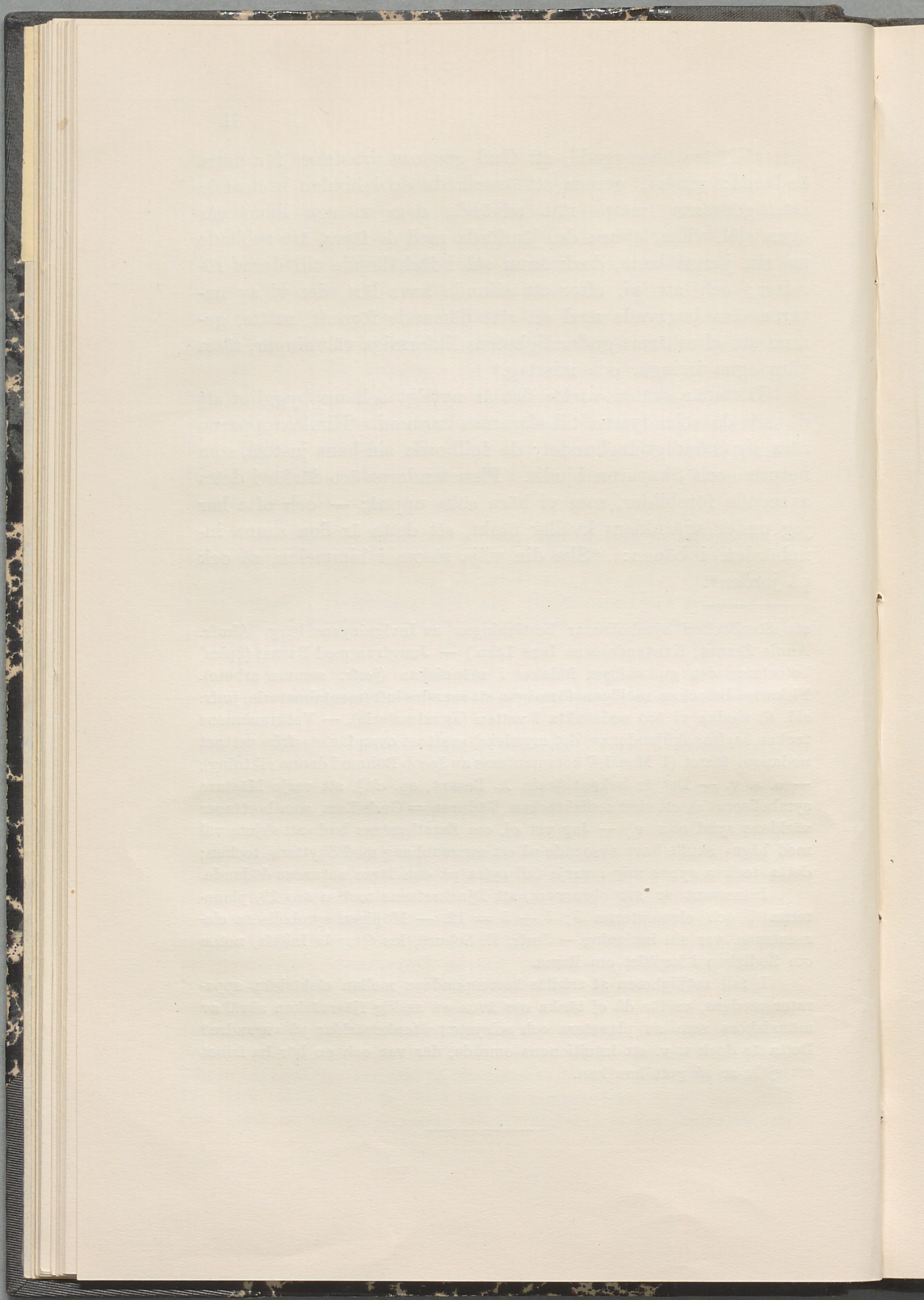
“Vi äro övertygade, att Gud gav oss synsinnet för detta ändamål: att vi, genom att överskåda de i himlen kretsande intelligenserna, måtte rätt använda dem vi ega inom vår egen själ, vilka, ehuru de, jämförda med de förra, äro rubbade ur sin jämna bana, dock ännu stå i förhållande till deras rörelser; och att vi, efter att salunda hava lärt, det vi av naturen äro begåvade med ett rätt dömande förnuft, måtte, genom att efterhärma gudomlighetens likformiga välvningar, rätta våra egna irringar och misstag.“

Detta är skälet, varför det är nyttigt och uppbyggligt att då och då söka lyssna till sfärernas harmoni. Himlakropparna röra sig ständigt lagbundet; de fullborda sin bana just så, som naturen och Skaparen bjudit. Planetandarna äro därför i detta avseende förebilder, som vi böra söka uppnå; — och ofta har jag under stjärnklara kvällar tänkt, att detta är den sanna innebörden i bönen: “Ske din vilja såsom i himmelen, så ock på jorden“.

att Stenbocken symboliserar bestigningen av Invigningens bärg. (Jmfr. Annie Besant, *Kristendomens Inre Lära.*) — Jungfrun med Barnet (*Spica*) betecknar det gudomligas födelse i människan (jmfr. samma arbete). Fiskarna beteckna möjligen förmågan att inandas luft (mentalmaterie, jmfr. sid. 6) medan vi äro nedsänkta i vatten (astralmaterie). — Vattumannens tecken åsyftar skiljandet av (det mystiska) »vattnet ovan fästet» från vattnet nedan om fästet (1 Mos. I, 7 kommenteras av Jacob Böhme i denna riktning); — o. s. v. — Det är bekant (jmfr. A. Besant, *op. cit.*), att varje Mästare symboliseras av ett visst zodiaktecken (Väduren = Guds Lam, som borttager världens synd o. s. v.) — Jag vet ej, om Zarathustras bud »att skjuta väl med bäge» skulle hava avseende på ett sammanhang med Skyttens tecken; detta tecken synes mig i varje fall syfta på den lägre naturens dödande.

Intressant är *att observera, att Djurkretsens tecken äro 12, planeterna 7 och elementerna 5; $7 + 5 = 12$. — Möjligen symbolisera elementerna var sin invigning.— Jmfr. E. Schuré, *les Grands Initiés*, noten om Zodiaken i kapitlet om Rama.

I fall möjligheten af trådlös korrespondens mellan elektriska apparater medges, varför då ej tänka oss även en andlig fjärrvärkan såväl av människors som av planeters och solsystems tankevärldar på varandra? Detta är dock t. v. ett intuitionens område, där var och en bör ha frihet att själv se så gott han kan.

SCIPIOS DRÖM

SCIPIOS BROM

I.

Då jag, som I veten, kom till Africa såsom militärtribun vid fjärde legionen under konsuln Manius Manilius, var mig intet angelägnare än att besöka konung Massinissa, som med fullt skäl var ytterst vänskapligt sinnad mot vår släkt. Vid min ankomst omfamnade mig den gamle mannen under tårar, och höjde sedan om en stund ögonen mot himlen, sägande: "Jag tackar dig, du höga Sol, och er, I övriga Himmelske, att jag, innan jag skiljes hädan ur detta liv, i mitt rike och under detta tak får mottaga en Publius Cornelius Scipio; ty hans blotta namn gör mig glädje. — Aldrig har minnet av den utmärkte och oöverbannelige man, som fordom burit det, utplånats ur min själ". — Därpå frågade jag honom om hans konungarrike, och han mig om vår stat; och vår dag flöt bort under ett långt samspråk oss emellan.

Därefter undfägnades vi på det furstligaste, varunder vårt samtal drog ut långt in på natten; och den gamle talte alltjämt blott om Africanus, i det han påminte sig icke allenast allt vad han gjort, utan även vad han sagt. Då vi sedan åtskiljts för att gå till vila, föll jag i en djupare sömn än annars, såväl emedan jag var trött av resan, som därför att jag vakat så sent på natten. — Jag tänker mig, att vad som sedan hände, var en följd av vårt föregående samtal; ty det händer ju ofta, att våra tankar och ord under sömnen frambringa något sådant, som Ennius berättar sig hava upplevat angående Homeros, med vilken han såsom vaken så ofta sysslade både i tankar och ord; — alltnog, Africanus visade sig för mig under en skepnad, som

var mig välbekant snarare genom avbildningar än därför att jag sett honom själv. Då jag igenkände honom, bävade jag tillsammans; men han sade: "Samla dina sinnen, Scipio, och bortlägg din fruktan; lägg noga på minnet, vad jag nu vill säga dig".

II.

Från en lysande och strålände stjärnerymids höjder visade han mig nu Karthago, och sade: "Ser du denna stad, vilken, en gång av mig tvungen att lyda romerska folket, åter förnyar sin gamla fäjd och ej kan förmå sig att hålla fred? — denna stad, till vars belägring du nu kommit, ännu knappast vorden krigare? Inom tvänne år skall du såsom konsul störta honom, och sålunda genom egen förtjänst förvärva dig rätt till det hedersnamn, vilket du ännu bär blott såsom ett arv efter mig. Men efter Karthagos förstöring och din triumf, samt efter att hava utövat censuren och såsom legat tågat emot Ægypten, Syrien, Asien och Grekland, skall du åter under din frånvaro väljas till konsul; och då skall du bringa ett stort krig till ett lyckligt slut och intaga Numantia. Dock sedan du i triumfvagn dragit upp till Capitolium, skall du väcka misshag hos dina medborgare, vilka skola uppviglas genom en min ättlings anslag.

Då gäller det för dig, Africanus, att visa ditt fosterland ljuset av din själs snille och rådsnarhet. Men dina ödens stig synes mig vid den tidpunkten så att säga nå fram till en skiljeväg. Ty då solen sjunkande och återuppstigande sjufalt åtta gånger välvt din ålders år, och då båda dessa tal, (vilka vardera av en särskild orsak anses såsom fullständiga) genom ett naturligt kretslopp fullbordat sin för dig ödesdigra förening, — då skall hela staten förtro sig allenast åt dig och ditt namn; till dig skola senatens, alla de välsinnades, alla våra bundsförvanters, alla Latiens invånares blickar höjas; på dig allena skall statens välfärd vila; kort sagt, du bör då såsom diktator bringa ordning i statsskicket, om du blott lyckas undgå dina

fränders brottsliga arm“. — Vid dessa ord uppgav Laelius ett rop, och de andra klagade högt; men Scipio sade med ett mildt småleende: “Jag ber er, stören icke min dröm, förvirren icke min vision; utan lyssnen till vad som följde“.

III.

“Men på det du, Africanus, må vara så mycket ivrigare i din vård om staten, må du veta detta: Alla de, som bevarat, upprätthållit eller stärkt sitt fosterland, hava i himlen ett bestämt rum berett för sig, där de njuta en salig tidsålder av ständig ro; — ty av allt jordiskt är intet välbehagligare för guddomen hos den princip, som styr detta världsallt, än de samhällen och sammanslutningar av lagbundet förenade människor, som kallas stater: deras styresmän och bevarare utgå härifrån och återvända hit“.

Nu, ehuru upprörd, icke så mycket av dödsfruktan som över mina anförvarters anslag, frågte jag, om han då levde, han själv och min fader Paullus och andra, vilka vi anse såsom bortgångne. “Just de leva, svarade han, som svävat bort ur kropparnes bojar liksom ur ett fängelse; men edert så kallade liv är i verkligheten en död. Ser du då icke din fader Paullus som nalkas dig?“ — Då jag varseblev denne, göt jag ymniga tårar, men han omfamnade och kysste mig samt bad mig upphöra att gråta.

Så snart jag undertryckt min gråt och åter kunde tala, sade jag: “Säg mig då, helige och gode fader: om detta är det sanna livet, såsom jag hör Africanus påstå, varför skall jag då längre dröja på jorden? Varför får jag ej skynda att komma hit till eder?“ — “Så är det icke“, svarade han. “Om ej den gud, vars tempel allt detta utgör, har befriat dig ur dessa din kropps usla bojar, står dig tillträdet hit icke öppet. Ty människorna hava fötts under den lagens bud, att de skola vårda den sfär, som du ser i midten av detta tempel och vilken kallas jorden. De hava undfått en själ ur dessa ständigt

lågande eldar, som I kallen himlakroppar och stjärnor, och som med sfäriska klot, livade av gudomliga andar, fullborda sina kretsande omlopp med underbar snabbhet. Därför må du, Publius, och alla fromma människor kvarhålla edra själar inom den skyddande kroppen; ej mån I fly utur människolivet mot dens vilja, som skänkt er det, på det I ej mån synas hava undflytt den mänsklighetens gåva, som getts er av Gud. Men Scipio, vårda dig du om rätträdighet och fromhet, liksom denne din ättefader och liksom jag, som fostrat dig. Om dessa dygder äro höga, då de övas gentemot föräldrar och fränder, böra de skattas högst, då de övas emot fäderneslandet. Ett sådant liv är vägen till himmelen och till samvaron med dem, som redan levat sitt liv till ända och nu, befriade ur kroppen, bebo den ort du skådar där.“ — Denna ort var den vitskimrande ljuskrets, framlysande mellan stjärnelågor, vilken I av Grekerna lärt att kalla Mjölkvägen (Vintergatan); och då jag därifrån betraktade alla övriga ting, syntes de mig alla härliga och beundransvärda. Men där funnos stjärnor, som vi aldrig se härifrån, och storslagna syner, om vilkas tillvaro vi icke hava en aning. Den minsta bland sfärerna var den, som lyste med lånat ljus å den lägsta himlen, närmast jorden. Men stjärnornas klot överträffade ojämförligt jorden i storlek. Och all jorden syntes mig så liten, att jag begynte ringakta hela vårt rike, som ju dock utgör blott en prick uppå dess yta.

IV.

Då jag betraktade detta allt ivrigare, utbrast Africanus: “Huru länge, säg mig, skall din ande då fjättras vid stoftet? Ser du då icke, till vilka helgedomar du fått tillträde? Världsalftet består av nio kretsar eller snarare sfärer, av vilka den förste är himmelssfären, den yttersta, som omfattar alla de andra; den är själve den högste gudens sfär, som driver och innehåller de övriga; i den äro fästade fixstjärnornas ständigt välvande lopp. Under denna rulla sju sfärer med en rörelse

motsatt mot himlens. Den första sfären eges av den stjärna, som på jorden kallas Saturnus; sedan följer den välgörande och lyckobådande låga, som man säger vara Jupiters; sedan åter den röde och för människorna fruktansvärde, som I kallen Mars; och under denne upptages den mittersta regionen av Solen, de övriga ljusens furste, ledare och medlare, världens ordnande själ, vars väldiga klot med sitt ljus upplyser och uppfyller allt. Den åtföljes av Venus och Mercurius, såsom av tvänne följeslagar. I den lägsta kretsen slutligen dväljes månen, vilken upplyses av solens strålar. Nedanom denna krets åter är allting dödligt och förgängligt, utom de själar, som genom gudarnas nåd förlänats det mänskliga släktet; ovan månen är allt evigt; och jorden, den nionde sfären, är lägst nere belägen, orörlig i medelpunkten; alla tunga kroppar dragas av sin tyngd ned mot henne“.

V.

Då jag häpnande betraktat allt detta, och sedan jag något hämtat mig, utbrast jag: “Vad är det för en väldig och ljuvlig klang, som uppfyller mina öron“? —“ Det är, svarade han, den harmoni, vilken uppdelad i olika intervaller och ordnad i riktiga proportioner, frambringas av själva klotens rörelser, och vilken, mildrande de gällare tonernas klang med de djupares, genljuder i olika, väl avvägda toner. Ty så väldiga rörelser kunna icke försiggå i tystnad; och naturen bjuder, att i den ena änden ljuder den högsta tonen, i den andra den lägsta. Därföre rör sig den högsta himlen, som uppbär stjärnorna, och vars lopp är snabbast, med en hög och gäll ton, men månens sfär med en låg ton, ty den är den lägsta; jorden, som är den nionde, förblir nämligen alltjämt på samma ställe i världsaltets medelpunkt. Men de åtta övriga stjärnebanorna, av vilka två hava samma rytm (“vis“ = fart), frambringa sju olika tonintervaller; detta tal är så att säga hela naturens grund (nodus). Därför hava också människorna,

härom upplysta, efterliknat detta genom oktavens sju stämda strängar, och sålunda genom musiken skaffat sig tillträde till denna region, vilket även står öppet för andra, som med framstående själs gåvor egnat sig åt gudomliga strävanden under människolivet. Men människornas öron hava blivit okänsliga för detta ljud; I haven intet så föga utvecklade sinne, som detta; I ären liksom invånarne vid Nilens katarakter, vilka icke mera höra dem, på grund av själva ljudets väldighet. Så väldig är nämligen denna samklang av hela världens hastiga omvälvning, att mänskliga öron ej kunna uppfatta den, liksom I ej kunnen betrakta solen, emedan dess strålars glans överbäddig är ert synsinne.“

VI.

Huru jag än beundrade allt detta, kastade jag dock ideligen blicken på jorden.

Då sade Africanus: "Jag märker att du ännu betraktar den ort där människorna dväljas, samt deras hemvist; om den nu förefaller dig så ringa, som den i verkligheten är, så må du ständigt hålla blicken fäst på de himmelska tingena och akta de mänskliga ringa. Vilken ära eller eftersträvansvärd berömmelse kan du väl skörda av människors tal? Du ser huru få och begränsade områden på jorden de bebygga, och huru även dessa bebodda trakter äro späckade med vidsträckta ödemarker; — huru jordens innevånare icke allenast därigenom skiljas från varandra, så att intet kan oförändrat komma från det ena folket till det andra, utan huru även några stå snett, andra på tvären, andra till och med rätt upp och ned i förhållande till ert folk; av dem kunnen I förvisso ingen ära vänta.

Du märker även, huru denna er jord är indelad i och omgiven av vissa zoner, av vilka du ser att två, — de längst från varandra åtskiljda, vilka äro vända mot vardera av själva himmelspolerna, — äro stelnade av frosten; den mittersta och

bredaste åter förbrännes av solens hetta; tvänne äro beboeliga, av vilka den södra, som bär edra antipoder, icke har någon beröring med eder; och märk nu, huru ringa del av den å norra (halvklotet) belägna, som I bebon, dock i själva verket angår er: hela det land, som I bebon, trängt vid ändarne och bredare på mitten, är såsom en liten ö, omfluten av det hav, som I jordinvånare kallen Atlanten, det väldiga världshavet; du ser hur litet det är, i trots av sitt ståtliga namn. Och månne väl i själva dessa odlade och kända trakter vare sig ditt namn eller någon annans bland de våra har kunnat överskrida Kaukasusbärgget, som du urskiljer därnere, eller simma över Gangesfloden därborta? Vem får någonsin höra ditt namn i de övriga länderna i öster, väster, norr eller söder? Om du nu frånräknar dessa, så inser du ju, inom vilka tränga gränser er ära kan sträva att pösa upp sig! Och även de, som tala om er, — huru länge skola de väl göra det?

VII.

“Om vi även antaga, att framtida slakten bry sig om att överlämna ryktet om var och en bland oss till sina efterkommande, sådant som de mottagit det av sina fäder, så komma dock de med naturnödvändighet inom vissa perioder inträffande översvämningarna och förbränningarna av allt land*) att förhindra oss att förvärva ej blott evigt, utan t. o. m. långlivat rykte. Och dessutom, — vad båtär det dig att bliva mycket omordad av dem som leva efter dig, då du i ingen händelse kan bliva det av dem som gått före dig (och de voro dock icke färre än de förstnämde, samt voro förvisso ädlare människor än de). Härav följer framför allt, att även bland dem som kunna antagas få höra vårt namn nämnas, ingen kan

*) Här syftas på de periodiskt inträffande naturrevolutioner, som forntidens vise antogo äga rum, turvis genom vatten och eld, och av vilka Atlantis' undergång resp. syndafloden var den sista hittills inträffade.

hoppas på ens ett minne, som skulle räcka ett enda fullständigt år. Ty ehuru människorna i allmänhet mäta sina år efter solens (d. v. s. en enda himlakropp) varv, så kan man med sanning giva namnet *år* blott åt den tid, då alla stjärnor återvänt till det rum, från vilket de först utgått, varigenom de efter långa tidsrymder åter bragt ett års förlopp i samma skick som förut*); — och jag vågar knappt nämna, huru många av människornas vanliga århundraden som åtgå till en sådan cykel. Ty du må veta, att ett sådant år fullbordas blott så ofta solen förmörkas i samma himmelstrakt**) och vid samma tidpunkt, som då den fordom syntes förmörkas och slockna för människorna vid Romuli andes uppstigande till dessa våra helgedomar; då hava alla himmelstecken och stjärnor återintagit sitt ursprungliga rum; men av ett sådant år må du veta, att sedan dess icke ens tjugonedelen förflutit***).

“Om du förlorar hoppet att återvända till denna näjd, där för store och framstående män allt finnes berett, vad är alltså denna lumpna mänskliga ära då värd, som knappt kan hava avseende på en ringa del av ett enda år? Därför, om du hädanefters vill skåda mot höjden och betrakta detta det evigas säte och hemvist, skall du varken bry dig om hopens prat eller ställa ditt hopp till världsliga belöningar. Dygden bör med sina egna lockelser föra dig till det handlingssätt, som i verkligheten är det skönaste och riktigaste; vad annat folk sedan säger om dig, är deras ensak. Prata skola de nog****); men hela deras tal kringgärdas, som du ser, av de olika områdenas gränser; och dessutom har pratet om någon aldrig varat en evighet; det dör ut genom människors död och förgår genom eftervärldens glömska.

*) Syftar på precessionsfenomenet.

**) Om detta eger rum efter en precessionscykels förlopp, må astronomerna avgöra!

***) Faktiskt en knapp trettiondedel.

****) Jag sätter, som synes, punkt efter *videant*, ej efter *tamen*.

VIII.

Då han slutat, utbrast jag: "Africanus, huru ivrigt jag än sedan barndomen beflitat mig om att hedra min fader och dig genom att följa i edra spår, så vill jag numera mångfaldigt fördubbla min strävan, eftersom förtjänster om fosterlandet bana vägen till himlen och en sådan belöning är mig lovad." — "Sträva du framåt", genmälte han, "och vet, att icke du själv, utan endast din kropp är dödlig. Du är icke det, som denna din ringa kroppshyddas synes angiva: var och en är sin egen själ och icke den gestalt som kan utpekas med fingret. Vet alltså, att du är en gud, såvida nämligen den är en gud, som lever, som känner, som minnes, som förutser, och vilken styr och regerar och rör den kropp, över vilken han härskar på samma sätt som den högste guden styr denna värld; — och på samma sätt som själve den evige guden styr denna värld, som delvis är dödlig, sålunda rör även en oförgänglig ande denna bräckliga kropp.

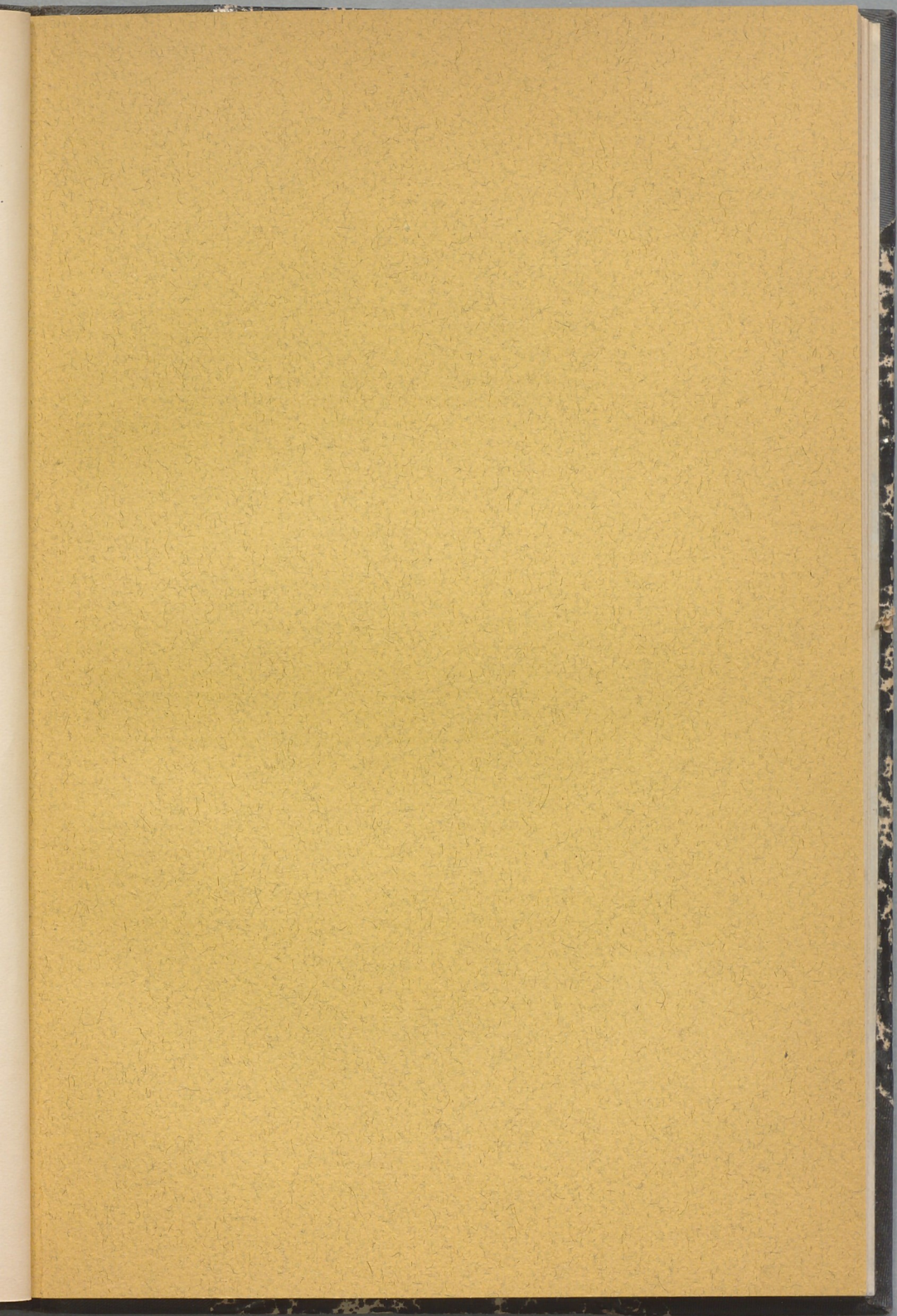
"Ty det, som ständigt röres, är evigt; men det, som bringar annat i rörelse och som själv drives till rörelse av något annorstädes ifrån, måste nödvändigtvis upphöra att leva, så snart rörelsen tar slut. Alltså endast det som rör sig av sig självt, upphör aldrig att röra sig, emedan det aldrig skiljer sig från sig självt; — ja, det är även källan och första orsaken till all rörelse för allt annat som rör sig. Men den första orsaken själv har intet ursprung; ur den första orsaken uppstår allt, men den själv kan icke uppstå ur något annat ting; ty den skulle ju icke vara den första orsaken, om den uppkomme ur något annat; och eftersom den aldrig uppkommer, så förgås den håller aldrig. Ty om den första orsaken skulle förgås, så kunde den varken åter framalstras av något annat, eller ur sig skapa något annat, för såvida det är nödigt att allt uppstår ur en första orsak. Härav följer, att rörelsens första orsak ligger i det, som rör sig av sig självt; men det kan varken födas eller dö; eller också vore följden den, att hela himlen fölle samman och hela naturen skulle avstanna, och ingen kraft funnes då, vilken kunde såsom första impuls sätta den i rörelse.

IX.

“Då det alltså är tydligt, att det som röres av sig självt är evigt, vem kan då förneka, att själarna hava denna egenskap? Själlöst är ju det, som drives av påstötter utifrån; men besjälade är det, som sättes i rörelse av egen inre kraft; ty detta är just själens egendomliga egenskap och värkan. Om den nu alltså av alla ting är det enda som rör sig självt, så är den förvisso ofödd och evig. Begagna du den alltså för det högsta strävande; — det högsta är strävandet för ditt folks bästa. Eldad och styrkt härav skall din själ snabbare sväva hit upp till sitt sanna säte och hemvist. Den skall även göra det så mycket lättare, om den redan under sin vistelse i kroppen vandrat ut genom dennas portar och, genom att skärskåda vad som icke tillhör denna, så mycket som möjligt lösgjort sig från honom. Ty deras själar, som hängett sig åt kroppens lustar och gjort sig så att säga till deras slavar, samt genom sin lydnad för vällusten kränkt gudars och människors lagar på grund av sin lystnads drifter, de sväva efter skilsmässan från sina kroppar kring själva jorden; och de återuppnå icke denna ort förr än efter många århundradens kamp.“

Här skiljdes han ifrån mig, och mitt jag löstes ur sömnens band.

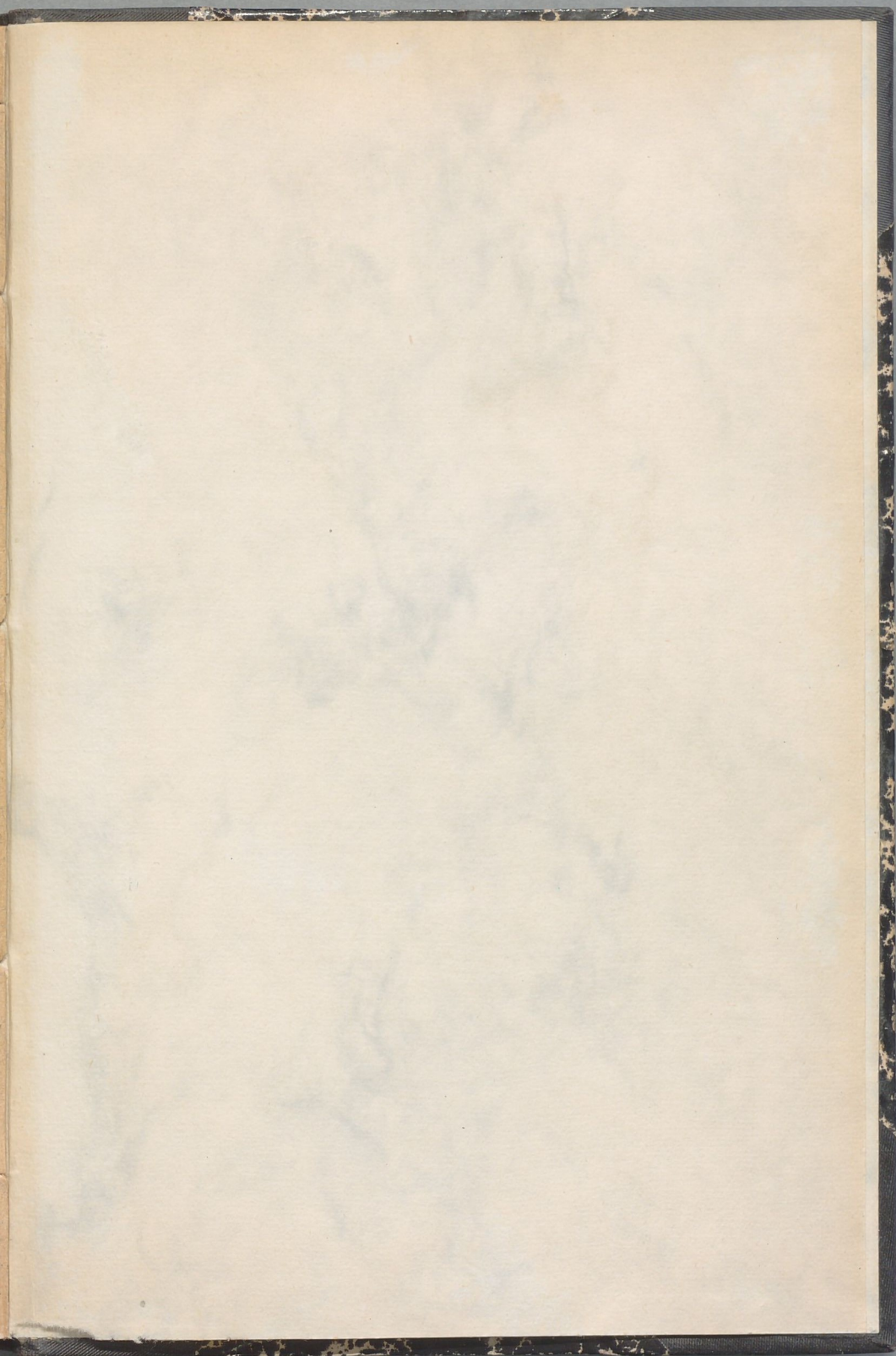
Från Svenska Teosofiska Bokförlaget

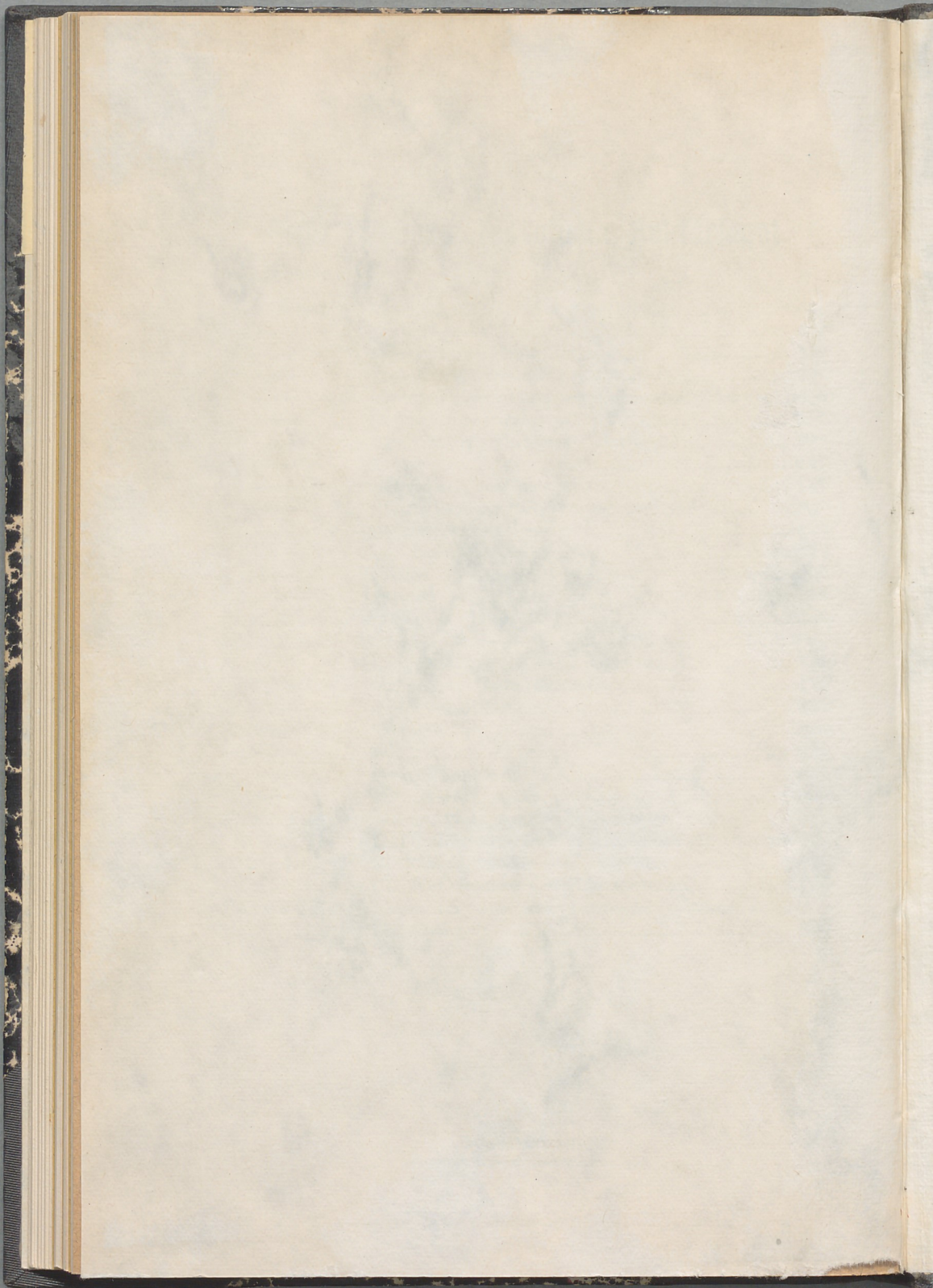
är bl. a. utkommet:

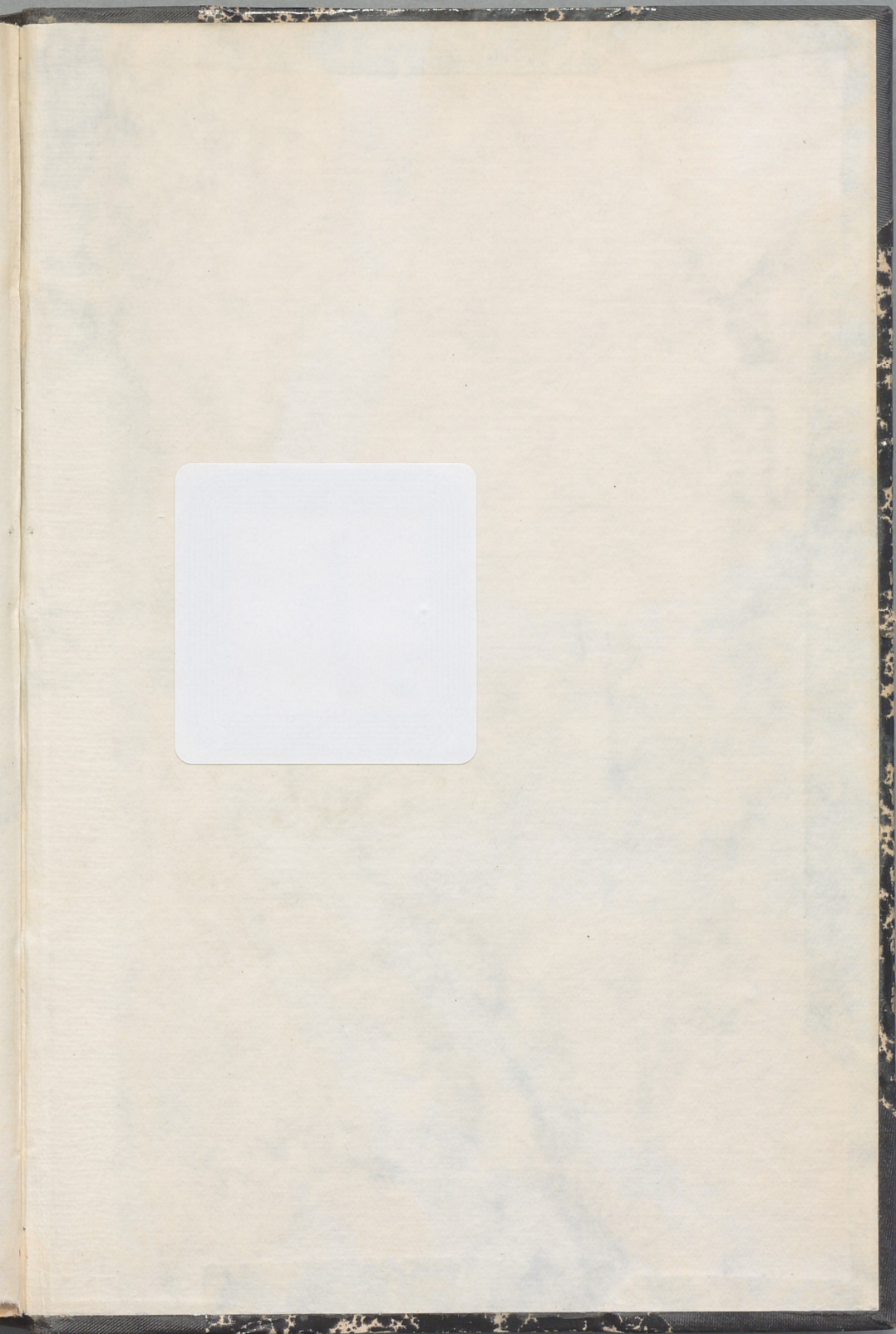
<i>Annie Besant:</i>	Inledning till Teosofien (2:dra uppl.)	0.10
—>—	Fyra världsreligioner.....	2.00
—>—	Sökandet efter Gud	0.10
—>—	Teosofi och Kristendom (2:dra uppl.)	0.10
—>—	Mästarne såsom fakta och såsom ideal (2:dra uppl.)	0.10
—>—	Kristendomens inre lära	2.00
—>—	Den uråldriga Visdomen (2:dra uppl.).....	3.50
—>—	Döden och sedan	1.25
—>—	Karma	0.60
—>—	Själfvet och dess höljen	1.00
—>—	De tre Vägarne till Förening med Gud	0.75
—>—	Lärjungaskapets Väg.....	1.25
—>—	Det högre livvets lagar.....	1.00
—>—	I Förgården	1.50
—>—	Kristus, den historiske, mytiske och mystiske	0.50
—>—	Hjärtats lära	häft. 0.75, inb. 1.25
<i>H. P. Blavatsky:</i>	Nyckel till Teosofien.....	3.00
—>—	Tystnadens Röst.....	1.00
<i>Pekka Ervasti:</i>	Teosofisk uppslagsbok	1.00
<i>M. C.:</i>	Ljus på Vägen, jämte Kommentarier	1.25
<i>C. W. Leadbeater:</i>	Den Kristna Trosbekännelsen	1.50
<i>R. Steiner:</i>	Teosofi	2.00
<i>Nino Runeberg:</i>	Alkemi, Planetmystik och Symboler:	
	I. Forntida och medeltida Alkemi och Planetmystik	0.75
	II. Några Symboler och Allegorier.....	0.50
	III. Makrokosmos och Mikrokosmos	0.30
<i>Teosofisk Tidskrift</i>	organ för <i>Teosofiska Samfundet i Skandinavien</i>	
	12 häften pr år.....	3.00

NORRTELJE 1910.

NORRTELJE TIDNINGS BOKTRYCKERI A.-B.

Kungl. biblioteket, Stockholm

50001

000 337 692 9

www.books2ebooks.eu